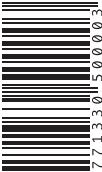

HRVATSKI VOJNIK

EUR 2,10 / CAD 3,00 / AUD 3,30 / USA 2,00 / CHF 3,50 / SLO EUR 1,80 / SEK 17,00 / NOK 17,00 / DKK 15,50 / GBP 1,30

PRINTED IN CROATIA
ISSN 1330 - 500X
0 4 7 0 9
9 17713305000003

ESKADRILA HELIKOPTERA 93. ZB ZEMUNIK

KRILATO PJĘSAŠTVO - POČECI

18. obljetnica časopisa
Hrvatski vojnik

Hrvatski
vojnik uvijek
u službi
hrvatskog
vojnika

SEDMA OBLJEVNICA
ZAPOVJEDNIŠTVA ZA POTPORU

LOGISTIKA JE
NEVIDLJIVA, ALI
PRESUDNA ZA USPJEH

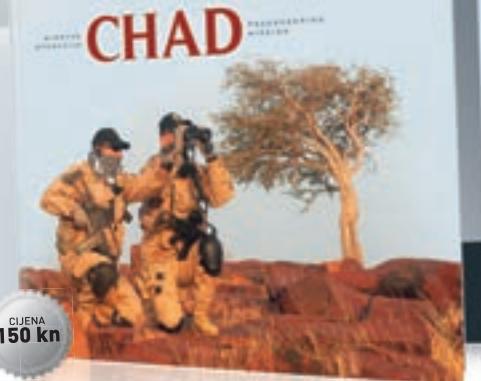
"TRŽIŠNI RAT" U
SREDNJOJ KLASI (II. DIO)

PRODAJNI KATALOG

HRVATSKIH VOJNIH GLASILA

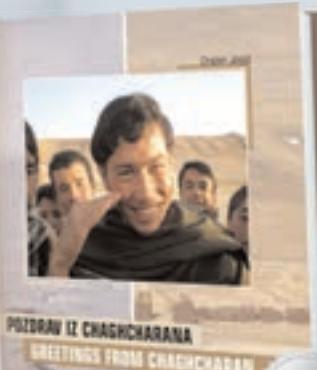
Fotomonografija "Mirovna misija Chad" izdavački je projekt kojim je trajno zabilježena uloga OSRH u Čadu i Srednjoafričkoj Republici. Uz osnovne podatke koje treba znati o Čadu i Srednjoafričkoj Republici, uspostavi misije te hrvatskom sudjelovanju u njoj, knjiga je bogato ilustrirana reprezentativnim fotografijama.

CJENA
150 kn

HRV/ENG

Autor je po povratku iz misije ISAF svoje zapise ujedinio u knjigu u kojoj je riječima sažet njegov višemjesečni boravak u Afganistanu. Osim što "otkriva" Afganistan i ono što ondje rade naši vojnici, knjiga je puna korisnih podataka koji mogu poslužiti onima koji će se tek uputiti u misiju...

POZDRAV IZ CHAGHCHARANA
GREETINGS FROM CHAGHCHARAN

CJENA
100 kn

HRV/ENG

Fotomonografija je nastala nakon posjeta hrvatskih novinara našim vojnicima u misiji u listopadu 2008. godine. Fotografije prati i prigodan tekst o uspostavi misije, kronologiji hrvatskog sudjelovanja te svim postrojbama OSRH koje sudjeluju u misiji s opisom zadaća na terenu.

HRV/ENG

CJENA
150 kn

U rujnu 2009. godine Hrvatska je obilježila desetu godišnjicu prvog upućivanja hrvatskih vojnika u neku od mirovnih misija, a tijekom ovih deset godina sudjelovali smo u ukupno dvadeset mirovnih misija. U knjizi je dan kratki presjek uspostave misije i hrvatskog sudjelovanja u svakoj od njih, ilustriran s prigodnim fotografijama nastalim tijekom boravka naših vojnika u misiji.

CJENA
100 kn

HRV/ENG

8

Film "VRO Oluja" dobio posebnu nagradu u kategoriji povijesti

I ove godine, na jubilarnom 20. izdanju filmskog festivala, napor Službe za OJI MORH-a, a posebice Hrvatskih vojnih glasila, u čijoj su produkciji filmovi rađeni, prepoznati su i nagrađeni. Hrvatski petominutni film "Vojno-redarstvena operacija Oluja" osvojio je posebno priznanje festivala u kategoriji povijesti

4

Logistika je nevidljiva, ali presudna za uspjeh

"Velik broj ljudi uključenih u pobjedu u Domovinskom ratu i danas je ovdje. Oni su sudjelovali u 18 godina postojanja logistike OSRH i sedam godina uspješnog rada jedinstvenog Zapovjedništva. Današnji sustav potpore mora biti ekonomičan i racionalan, ali uвijek u službi dostizanja visokih standarda i izvršavanja zadaća", istaknuo je general Barić

Naslovnicu snimio Kristian KRALJIĆ

Zapovjedništvo Eskadrile, dva helikopterska letačka voda koja provode letačku obuku s kadetima, te druge letačke zadaće i Satnija za zrakoplovno-tehničko opsluživanje i održavanje jesu cjeline u Eskadrili helikoptera. Svi piloti helikoptera u Hrvatskoj vojsci prošli su baš kroz ovu Eskadrilu. Svoje sposobnosti dokazuju i na međunarodnom planu, a svaka nova zadaća bit će im novi izazov...

ESKADRILA HELIKOPTERA 93. ZB ZEMUNIK

14

MORH I OSRH

- 6 **NOVOSTI IZ MORH-a i OSRH-a**
Ispraćaj 4. HRVCON-a u misiju UNDOF
- 7 **18. OBLJETNICA ČASOPISA HRVATSKI VOJNIK**
Hrvatski vojnik uvijek u službi hrvatskog vojnika
- 10 **VOJARNA "JOSIP JOVIĆ"**
Temeljni kamp do časnika Udbina 09
- 12 **SEMINAR U RACVIAC-u**
Pandemija svinjske gripe - utjecaj na globalnu sigurnost
- 13 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Godišnjica pogibije pripadnika 91.ZB Pula
- 17 **KONFERENCIJA**
Konferencija o smanjenju rizika od katastrofa

VOJNA TEHNIKA

- 18 **NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE**
- 22 **POVIJEST RATOVANJA**
Krilate pješaštvo - počeci
- 27 **ZRAKOPLOVSTVO**
"Tržišni rat" u srednjoj klasi (II. dio)
- 28 **MORNARICA**
"Višenamjenski" protubrodski vođeni projektili
- 29 **VOJNA POVIJEST**
U zadnji trenutak

MAGAZIN

- 30 **POLISTAK**
Eugen Kuzmanić - prvi vojni pilot i heroj Paragvaja
- 32 **DOMOVINSKI RAT**
Dokument RSK o djelovanju hrvatskog topništva po Kninu 4. kolovoza 1995. (II. dio)
- 33 **DUHOVNOST**
"Ti si dakle kralj?"
- 35 **IZ ZBIRKI VOJNOG MUZEJA**
Torpedo 53 VA

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

"Velik broj ljudi uključenih u pobjedu u Domovinskom ratu i danas je ovdje. Oni su sudjelovali u 18 godina postojanja logistike OSRH i sedam godina uspješnog rada jedinstvenog Zapovjedništva. Daňnji sustav potpore mora biti ekonomičan i racionalan, ali uvijek u službi dostizanja visokih standarda i izvršavanja zadaća", istaknuo je general Barić

Proslavu 7. obljetnice Zapovjedništva za potporu gotovo da bismo mogli nazvati radnom. Naime, djelatnici Zapovjedništva nisu se ograničili samo na "klasične" protokolarne aktivnosti, nego su prije svega željeli pokazati koliko je velik opseg njihovih aktivnosti, a organizacijom Taktičko-tehničkog zbora u tome su apsolutno uspjeli!

Besrijekorno uređena vojarna "Satnik Josip Zidar" u Velikoj Buni 13. studenoga dočekala je goste iz raznih cjelina MORH-a i OSRH. Mnogi od njih obišli su prostorije Zapovjedništva i upisali se u Knjigu gostiju. Svečani program na pisti vojarne popratile su note Orkestra OSRH, a postrojenim djelatnicima ZzP-a i njihovim gostima kratke su govore održali zapovjednik ZzP-a brigadni general Mate Ostović, državni tajnik Željko Goršić uime MORH-a

te uime Predsjednika Republike i načelnika GSOSRH general-pukovnik Slavko Barić.

General Ostović predstavio je svoju postrojbu, koja je sljednica Zapovjedništva za logistiku osnovanog prije sedam godina i zamislijenog kao cjelina koja će ujediniti sustav logistike u OS-u, nastao i uspješno provoden još od vremena Domovinskog rata. "Vizija je danas dobrim dijelom ostvarena", istaknuo je general Ostović. Naveo je i konkretnе podatke tome u prilog. Naime, Zapovjedništvo danas pruža potporu postrojbama ne samo u Hrvatskoj nego diljem svijeta, u mirovnim misijama, kao i saveznicima iz NATO-a pri boravku ili tranzitu kroz Hrvatsku. Potpora se pruža u 59 vojnih objekata, sredstva se čuvaju u 23 vojnoskladišna kompleksa, tehničko-materijalna sredstva se održavaju u dva remontna

Logistika je nevidljiva,

zavoda i tri radionice, a zdravstvena potpora se pruža u 14 ambulanti i dva zavoda. Samo u 2009. godini djelatnici ZzP-a pružili su više od 220 dodatnih posebno organiziranih logističkih potpora postrojbama OSRH, te državnim i civilnim institucijama. U četiri međunarodne misije danas je raspoređeno 28 pripadnika Zapovjedništva, a postrojba je odgovorna i za obuku u logističkim specijalnostima. "Sve ovo ne bi bilo moguće bez vas, vaše stručnosti i vašeg rada, ali i vašeg odricanja", zahvalio je svojim djelatnicima general Ostović.

Doprinos uspjehu hrvatskih vojnika u međunarodnim mirovnim misijama

Državni tajnik Goršić je, govoreći o početku vojne logistike u neovisnoj Hrvatskoj, naglasio da segment potpore ima presudnu važnost i u ratu i u miru. Podsetio je na ulogu logističkog sustava u Domovinskom ratu i na jednu posebnost: vojna logistika se tada brinula i za

Razgledavanje TT zbora

dvanaest radnih točaka, vjerno je prikazan dio raspoloživih materijalno-tehničkih sredstava i postupaka kojima se ZzP koristi u svrhu logističke, zdravstvene i personalne potpore

5

Zapovjedništvo danas pruža potporu postrojba ma ne samo u Hrvatskoj nego diljem svijeta, u mirovnim misijama, kao i saveznicima iz NATO-a pri boravku ili tranzitu kroz Hrvatsku. Potpora se pruža u 59 vojnih objekata, sredstva se čuvaju u 23 vojnoskladišna kompleksa, tehničko-materijalna sredstva se održavaju u dva remonta zavoda i tri radionice, zdravstvena potpora se pruža u 14 ambulanti i dva zavoda. Samo u 2009. godini djelatnici ZzP-a pružili su više od 220 dodatnih posebno organiziranih logističkih potpora postrojbama OSRH, te državnim i civilnim institucijama. U četiri međunarodne misije danas je raspoređeno 28 pripadnika Zapovjedništva, a postrojba je odgovorna i za obuku u logističkim specijalnostima

ali presudna za uspjeh

civilno stanovništvo. Najsloženije zadaće sustav je izvršio u pripremi i provedbi operacija Bljesak i Oluja, istaknuo je Goršić. Danas novi sustav potpore pridonosi uspjehu hrvatskih vojnika u međunarodnim mirovnim misijama, a u sklopu NATO-a i Zapovjedništvo će se dalje razvijati, uvjeren je državni tajnik.

General Barić je, pozdravivši postrojene djelatnike, primjetio da je mnogo ljudi uključenih u pobedu u Domovinskom ratu i danas ovdje, da su sudjelovali u 18 godina postojanja logistike OSRH i sedam godina uspješnog rada jedinstvenog Zapovjedništva. Današnji sustav potpore mora biti ekonomičan i racionalan, ali uvijek u službi dostizanja visokih standarda i izvršavanja zadaća, istaknuo je general Barić, koji smatra da je Zapovjedništvo svoje zadaće potpuno prepoznalo. Ne ograničivši se samo na materijalna sredstva, ulaže u ljude specifičnih znanja i iskustava, provodi vježbe i trenaže.

Nakon prigodnih govora, najistaknutijim djelatnicima ZzP-a predana su odličja, promaknuća, nagrade i pohvale. Izaslanici su se potom uputili na razgledavanje Taktičko-tehničkog zbora, koji je bio sve, samo ne "klasičan". Na velikom prostoru unutar vojarne, u

postrojbama i zapovjedništva OSRH u zemlji i inozemstvu. Predstavljena je misija i zadaće Zapovjedništva ZzP-a, program privlačenja osoblja, tečajevi i stručna literatura, dio sanitetske potpore, održavanje materijalnih sredstava, oprema za pretakanje goriva, oprema za manipulaciju teretom, zbrinjavanje otpada, servisna stanica, opskrba gorivom, te priprema i podjela hrane u terenskim uvjetima. Posljednja točka bila je više revijalna: glazbeno hodni nastup Orkestra OSRH, koji se također nalazi u sastavu ZzP-a.

Izvrsno pripremljen obilazak TTZ-a podrazumijevao je i moderatora na svakoj od točaka: vojni stručnjaci ZzP-a u svakom su trenutku bili spremni odgovarati na pitanja uzvanika o njihovu radu i sredstvima, a s obzirom na širinu logističke opreme i usluga, teško da se našao netko tko nije bio zainteresiran barem za neke pojedinosti.

Ukratko, proslava ZzP-a pokazala se zanimljivim i originalnim projektom. Riječ je ipak o relativno mladoj ustrojbenoj cjelini, čiji se rad, koji je često neopravdano u drugom planu, mora primijetiti i istaknuti. Logistika je "nevidljiva, ali presudna za uspjeh". Možda su i te riječi dovoljne! ■

Isprācāj 4. HRVCON-a u misiju UNDOF

U kninskoj vojarni "Andrija Matijaš Pauk", 13. studenoga svečano je postrojen 4. HRVCON koji čine pripadnici Gardijske motorizirane brigade GMTBR, Hrvatske ratne mornarice te Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane, a koji će se uputiti u mirovnu misiju UNDOF na Golansku visoravan.

Na isprācāju su bili zapovjednik GMTBR brigadni general Mladen Fuzul, načelnik stožera GMTBR brigadir Tihomir Kundid, te voditelji Odsjeka i zapovjednici postrojbi GMTBR. Nazočnima se obratio zapovjednik kontingenta bojnik Marijan Madjerić, koji upozorio na važnost sudjelovanja pripadnika Hrvatske vojske u misiji UNDOF.

Brigadni general Fuzul naglasio je kako je osnovna zadaća 4. HRVCON-a u misiji da, kao i svi prethodni, profesionalno i kvalitetno obavlja svoje zadaće, održava napore međunarodne zajednice za sprečavanje obnavljanja sukoba na

Snimio Dajan SADIKOVIĆ

Golanskoj visoravni te da profesionalno svlada izazove koji ih čekaju u misiji.

OJI

Posjet zrakoplovstvu BiH

Zapovjednik Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane general-bojnik Vlado Bagarić, zajedno s načelnikom stožera HRZ i PZO brigadirom Ivanom Koncom i zapovjednikom Pilotiske škole, pukovnikom Željkom Jurkovićem, boravio je od 10. do 12. studenoga u posjetu Zrakoplovnoj brigadi Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, gdje se susreo sa zapovjednikom brigadirom Zoranom Dunovićem. To je prvi susret zapovjednika ratnih zrakoplovstava dviju zemalja. Uime Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine, generala Bagarića primio je i zapovjednik za operacije

Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, general-bojnik Anto Jeleč.

U sklopu bilateralnog posjeta razgovaralo se o formacijskim struktura-

ma, mjestu i ulozi letačkih postrojbi u misijama, obuci zrakoplovnih tehničara – letača, te poslužitelja i operatera na radaru.

OJI

U Sarajevu sastanak zemalja Američko-jadranske povelje

Jačanje regionalne suradnje u cilju stabilnosti i sigurnosti u regiji tema je sastanka ministara obrane zemalja potpisnica Američko-jadranske povelje (A5), koji se održao u srijedu 18. studenog 2009. u Sarajevu.

Osim predstavnika zemalja članica A5 – SAD, Albanije, Hrvatske, Makedonije, BiH i Crne Gore, na sastanku su sudjelovali i predstavnici NATO-a, Regionalnog vijeća za suradnju te kao gosti, odnosno promatrači, predstavnici Slovenije i Srbije. Sastanak je otvo-

rio predsjednik Vijeća ministara BiH, Nikola Špirić, a uvodno izlaganje održali su ministar obrane BiH Selmo Cikotić, i pomoćnik ministra obrane SAD-a, Alexander Vershbow. Hrvatsko izaslanstvo na sastanku predvodio je državni tajnik u Ministarstvu obrane, Pjer Šimunović. Nakon plenarnog dijela usvojene su zajedničke izjave zemalja sudionica vezane uz daljnju suradnju kroz specijalizirane regionalne centre, a u svrhu stabilizacije i sigurnosti u regiji.

OJI

Željko STIPANOVIĆ

Hrvatski vojnik uvijek je bio ishodište i završetak našeg puta. Bio je subjekt, glavni lik naših priča, koje smo, više ili manje uspješno, htjeli ispričati i podijeliti s našim čitateljima. Znali smo da bez hrvatskog vojnika ne bi bilo ni ovog časopisa. I zato s ponosom nosimo to ime. Uvjereni smo da ćemo nastaviti naš zajednički hod započet prije osamnaest godina i da ćemo još dugo zajedno promicati iste, zajedničke vrijednosti do kojih nam je stalo. Ta tek smo postali punoljetni...

HRVATSKI VOJNIK uvijek u službi hrvatskog vojnika

Iako je osamnaest godina iza onih koji su radeci stvarali i stvorili ovaj - možemo to slobodno reći - časopis koji je postao brand ne samo u oružanim snagama nego i mnogo šire, nećemo se previše zadržavati na prošlosti. Radije ćemo uprijeti pogled naprijed, gdje nas čekaju novi i na određeni način teži izazovi, te tako na najbolji način zahvaliti svima koji su prošli kroz ovu redakciju.

Ovu vrijednu obljetnicu dočekali smo nakon što je Republika Hrvatska ostvarila jedan od svojih najvažnijih nacionalnih vanjskopolitičkih ciljeva postavši punopravnom članicom NATO saveza, što i pred nas stavla nove obvezе. Znajući da će Hrvatska taj cilj dostići, i mi smo se pripremali da trenutak ulaska u NATO savez na svom području dočekamo spremni. Redakcija je tako već odavno nadišla prvobitne zamisljene okvire, u kojima je bilo zadano tek objavlivanje tjednika Ministarstva obrane. Te okvire proširili smo ne zato što nam je to bilo zadano ili nametnuto. Proširili smo ih na vlastitu inicijativu, nerijetko tijekom ovih godina prepri-

šteni vlastitoj snalažljivosti i kreativnosti u realizaciji samozadanih ideja, vođeni entuzijazmom i željom da sliku hrvatskog vojnika, pripadnika naših Oružanih snaga, kroz razne oblike koje mediji omogućuju, pošaljemo do svakoga koga ona zanima ili mu nešto znači.

Brojne knjige i fotomonografije, filmovi koji su na međunarodnoj sceni - nagradama što smo ih osvajali - ostavljali zapažen trag o hrvatskom vojniku, plakate i brošure, multimedijalna izdanja, časopis na engleskom jeziku, audioizdanja... samo su neki od puteva kojima smo krenuli u promociji naših Oružanih snaga. I to s istim brojem ljudi u redakciji kojima je bila namijenjena uloga objavljanja samo jednog tjednika.

U središte našeg zanimanja, što god netko rekao, uvijek smo nastojali staviti hrvatskog vojnika. Hrvatski vojnik uvijek je bio ishodište i završetak našeg puta. Bio je subjekt, glavni lik naših priča, koje smo, više ili manje uspješno, htjeli ispričati i podijeliti s našim čitateljima. Znali smo da bez hrvatskog vojnika ne bi bilo ni ovog časopisa. Jer oni su

neraskidivo povezani od početka puta koji je započeo prije osamnaest godina. I zato s ponosom nosimo to ime.

Nerijetko smo zbog onoga što smo radili bili više cijenjeni izvan Hrvatske nego u njoj. Tome u prilog govori činjenica da mnogi strani vojni časopisi nerijetko preuzimaju tekstove iz našeg časopisa kako bi ih objavili na svojim stranicama. I možda smo i zato već sedam godina punopravni članovi Europskog udruženja vojnih novinara, u čijem društvu zajedno promišljamo kako još više i bolje promicati vlastite oružane snage.

I nemojte misliti da smo neskromni. Priznajemo, u svim tim pokušajima bilo je i pogrešaka, krivih procjena i postupaka nastalih u "žaru borbe", ali sve je to bilo bez loše namjere.

Zato smo uvjereni da ćemo, danas s ovom redakcijskom postavom, a sutra možda s nekom drugom, nastaviti naš zajednički hod započet prije osamnaest godina. Nema sumnje da ćemo još dugo zajedno promicati iste, zajedničke vrijednosti do kojih nam je stalo. Ta tek smo postali punoljetni... ■

1991. — — — — → 2009.

FILM "VRO OLUJA" dobio posebnu nagradu u kategoriji povijesti

I ove godine, na jubilarnom 20. izdanju filmskog festivala, napori Službe za OJI MORH-a, a posebice Hrvatskih vojnih glasila, u čijoj su produkciji filmovi rađeni, prepoznati su i nagrađeni. Hrvatski petominutni film "Vojno-redarstvena operacija Oluja" osvojio je posebno priznanje festivala u kategoriji povijesti.

Već sedam godina predstavnici Hrvatske sa svojim filmovima vojne tematike sudjeluju na međunarodnom filmskom festivalu vojnoodokumentarnog filma "Vojske i narodi" ("Eserciti e popoli"), koji se svake godine održava početkom studenoga u talijanskom gradiću Braccianu nedaleko od Rima. I ove godine, na jubilarnom 20. izdanju filmskog festivala, napori Službe za OJI MORH-a, a posebice Hrvatskih vojnih glasila, u čijoj su produkciji filmovi rađeni, prepoznati su i nagrađeni. Ove je godine, naime, hrvatski petominutni film "Vojno redarstvena-operacija Oluja" osvojio posebno priznanje festivala u kategoriji povijesti.

U vrlo jakoj konkurenciji natjecala se 21 zemlja s više

više razloga. Naime, kratki povijesni osvrt na vojnu operaciju Oluja, na koju smo posebno ponosni, predstavili smo u međunarodnom okružju i podsjetili na jedan od najvažnijih događaja Domovinskog rata te dobili posebno priznanje za pristup temi prema ocjeni višečlanog međunarodnog žirija.

Festival je otvorio predsjednik general Giorgio Zucchetti a dodjela plaketa i pehara predstvincima nagrađenih zemalja održana je u kinodvorani Topničke škole

Ovogodišnji uspjeh posebno motivira i zbog toga što smo zapaženi unatoč skromnim tehničkim, ljudskim i organizacijskim mogućnostima, i to u društvu zemalja koje imaju mnogo dužu tradiciju u vojnoj

videoprodukciji te, možemo reći, "holivudski" ekipirane i brojne snimateljske timove i video-studije koji rade samo na snimanju filmova, boraveći i po nekoliko mjeseci na terenu, i imaju golema finansijska sredstva te svu moguću logistiku. Unatoč tome, mali hrvatski tim trudi se i uspijeva predstaviti svijetu hrvatske

od pedeset filmova - Hrvatska je nominirala dva vojna filma, i to u kategorijama povijest i mirovne misije. Na festivalu u Braccianu sudjelujemo od 2002. i do sada smo već osvajali posebne nagrade festivala pa i prvo mjesto u kategoriji promidžbe prošle godine, no ovogodišnje priznanje osobito nam je drago iz

Hrvatske Oružane snage predstavile su se na festivalu s dva filma, i to "Mirovna operacija Chad" i "Vojno-redarstvena operacija Oluja". Prvospomenuti, nominiran u kategoriji mirovne misije, govori o doprinosu naših snaga

Oružane snage na najbolji način.

Dakako da se vide razlike u kvaliteti između naših filmova i filmova zemalja koje ulažu u videoprodukciju danas, no ne zaostajemo, bar ne mnogo. Činjenica koja to potvrđuje jest i ovogodišnja posebna nagrada. Doživljavamo je kao još jedno priznanje hrvatskoj vojnoj filmskoj produkciji, koja je prepoznata i na međunarodnoj razini.

Ipak, najviše razloga za slavlje imali su predstavnici Finske, čiji je film "Boarding Operation at Sea" proglašen najboljim filmom ovogodišnjeg festivala, i to zaista zasluzeno. Međunarodni žiri, u kojemu su bili predstavnici Sjedinjenih Američkih Država, Njemačke, Austrije, Italije i Pakistana, ocijenili su nominirani finski film najboljim zbog nevjerojatne maštovitosti, glazbe i grafike korištene u prikazu sposobnosti finskih antiterorističkih postrojbi. Bio je to u pravom smislu igrani film, čija je kvaliteta bila vidljiva u svakom segmentu.

u Čadu, a nastao je tijekom posjeta visokog hrvatskog državnog izaslanstva našim vojnicima u mirovnoj misiji, dok je drugi film kratki osvrt na najveću vojnu operaciju OSRH, kojom je označen i završetak Domovinskog

rata. Oba filma redateljski potpisuju djelatnici Odjela HVG-a i oba su popraćena s velikom pozornošću, a ako je bilo suditi po reakcijama, i vrlo dobro su prihvaćeni od kolega koji se bave istim poslom.

Projekcije su se održavale u prostoru časnicičkog doma Topničke škole talijanskih Oružanih snaga, gdje su ga svečano i otvorili predsjednik festivala general

Giorgio Zucchetti, zapovjednik Topničke škole general Pippo Filippini i gradonačelnik Bracciana Giuliano Sala, a festival se već tradicionalno održava pod pokroviteljstvom talijanskog predsjednika i načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Italije.

Dodjela plaketa i pehara predstvincima nagrađenih zemalja održana je u kinodvorani Topničke škole, a završni govor na zatvaranju festivala ponovno je održao general Zucchetti, koji je izrazio nadu da idući festival "Vojske i narodi" neće biti završetak jednog ciklusa već početak novog putovanja.

Još jednim međunarodnim priznanjem potvrdili smo da je naša vojna filmska produkcija iz godine u godinu sve kvalitetnija i vjerujemo da ćemo jednako uspješno i ubuduće nastaviti promicati pozitivnu sliku naših Oružanih snaga u svijetu, ali i naše nedavne povijesti, na koju smo osobito ponosni. ■

Ovogodišnji uspjeh posebno motivira i zbog toga što smo zapaženi unatoč skromnim tehničkim, ljudskim i organizacijskim mogućnostima, i to u društvu zemalja koje imaju mnogo dužu tradiciju u vojnoj videoprodukciji te, možemo reći, "holivudski" ekipirane i brojne snimatelske timove i videostudije koji rade samo na snimanju filmova, boraveći i po nekoliko mjeseci na terenu, i imaju golema finansijska sredstva te svu moguću logistiku

Sudionici festivala odali su počast svim poginulim vojnicima u dosadašnjim ratovima polaganjem cvijeća na spomen-obilježje

Temeljni kamp do

Tjelovježba, topografija, mala i velika topografska hodnja, postrojbena obuka, bojna instinktivna i situacijska gađanja iz automatske puške i samokresa, te razni oblici teoretske obuke iz vojnog komuniciranja, NBKO-a, prepoznavanja, kontrole i suzbijanja straha i stresa, prve pomoći, mirovnih operacija... samo su neke od aktivnosti što su ih dočasnici provodili pod budnim okom instruktora

U vojarni "Josip Jović" na Udbini uspješno je proveden posljednji ovogodišnji Temeljni kamp dočasnika. Na njemu je bilo 40 polaznika iz svih grana Oružanih snaga, koji su tijekom 12 dana obnovili i proširili svoja znanja o temeljnim vojnim vještinama, te stekli nova znanja i iskustva. Kamp je namijenjen svim dočasnicima vođama skupina, zapovjednicima

desetina, instruktorima, prvim dočasnicima do razine satnije, stožernim i vojnostrukovnim dočasnicima. Iako je težište aktivnosti koje se provode na povećanju obuke u terenskim uvjetima, polaznici moraju usvojiti i niz informativno-edukacijskih sadržaja iz kojih se također ocjenjuju. Tjelovježba, topografija, mala i velika topografska hodnja, postrojbena obuka, bojna instinktivna i situacijska gađanja iz automatske puške i samokresa, te razni oblici teoretske obuke iz vojnog komuniciranja, NBKO-a, prepoznavanja, kontrole i suzbijanja straha i stresa, prve pomoći, mirovnih operacija... samo su neke od aktivnosti što su ih dočasnici provodili pod budnim okom instruktora. Kamp

Provadena su i gađanja iz automatske puške i samokresa

dočasnika Udbina 09

je vodio stožerni narednik Damir Bakunić iz Dočasnicike škole, a uz njega kao instruktori na kampu bili su pripadnici Bojne za specijalna djelovanja, VOB-a, HVU-a, HKoV-a, Počasno-zaštitne bojne i drugih postrojbi OSRH-a. Dočasnicička škola iz Đakova osigurala je voditelje za svaku rotaciju kampa, a za logističku potporu te aktivnosti bio je zadužen Dom glavnog stožera. Voditelj kampa je istaknuo da je obuka zahtjevna, dinamična, ali i raznolika a pozitivnom su je ocijenili i sudionici kampa. Obuka se provodila svaki dan od šest ujutro do 20 sati navečer, bez slobodnog vikenda, bez izlaska iz vojarne. Desetnica Slavica Borevković s Hrvatskog vojnog učilišta pozitivno je ocijenila kamp te istaknula da pruža dobre moguć-

nosti ne samo da se osvježi znanje koje imaju nego i da se ono nadopuni i proširi. "Kamp je vrlo dobro osmišljen. U sklopu njega provode se i neki oblici obuke i vježbe koji se ne mogu provesti u postrojbama. Obuka je zahtjevana, ali doista korisna i svrha joj je podizanje psihofizičke razine svakog polaznika", rekao je skupnik Dubravko Novosel iz Počasno-zaštitne bojne. Dobrom je ocijenio i dinamiku kojom se kamp organizira.

Kamp se provodi već drugu godinu zaredom. Ove je godine sudjelovalo više od 350 dočasnika, a kamp će se organizirati i sljedeće godine. Potvrđio nam je to i nadnarednik Darko Šimek, provedbeni dočasnicički prvični dočasnici OSRH-a. ■

Kamp je namijenjen svim dočasnicima vođama skupina, zapovjednicima desetina, instruktorima, prvim dočasnicima do razine satnije, stožernim i vojnostrukovnim dočasnicima. Iako je težište aktivnosti koje se provode na povećanju obuke u terenskim uvjetima, polaznici moraju usvojiti i niz informativno-edukacijskih sadržaja iz kojih se također ocjenjuju

Kamp se provodi već drugu godinu zaredom. Ove je godine sudjelovalo više od 350 dočasnika, a kamp će se organizirati i sljedeće godine

PANDEMIJA SVINJSKE GRIPE - utjecaj na globalnu sigurnost

Svi predavači i sudionici bili su suglasni u jednom: cijepljenje je najbolji i najučinkovitiji način prevencije svinjske gripe....

Virus svinjske gripe odlično se prilagodio i, za razliku od sezonske, ima mnogo više mogućnosti napasti ljudi. Izuzetno se lako i brzo prenosi, a može se prenijeti drugima i prije pojave prvih simptoma kod nositelja virusa, kao i pet dana nakon ozdravljenja. Kako bismo se osobno zaštitili, najbolje je izbjegavati zatvorene prostore pune ljudi, redovito prati ruke, izbjegavati bliske kontakte, i kad god to situacija dopušta, držati razmak od sugovornika barem jedan metar

U RACVIAC-u, Središtu za sigurnosnu suradnju, u suorganizaciji s *Disaster Preparedness and Prevention Initiative for South East Europe* (DPPI SEE), od 9. do 11. studenoga proveden je seminar "Pandemija svinjske gripe-utjecaj na globalnu sigurnost".

Seminaru su nazočili zdravstveni stručnjaci iz zemalja jugoistočne Europe, voditelji nacionalnih centara za borbu protiv gripe te predstavnici odgovarajućih nacionalnih ministarstava i institucija. Svrha seminara bila je podizanje svijesti o opasnostima svinjske gripe, predstavljanje nacionalnih planova za borbu protiv pandemije i razmjena iskustava i mišljenja.

Seminar je započeo uvodnim predavanjem dr. Leventa Akina iz Turske. On je polaznike seminara upoznao s osnovnim pripremnim aktivnostima u slučaju pandemije, ciljevima nacionalne strategije i fazama pandemije. Nakon toga dr. Serhat Unal govorio je o pandemiji gripe općenito, osvrnuvši se posebice na kliničku sliku, simptome, načine prijenosa i razlike između sezonske i svinjske gripe.

Posebno zanimljiva rasprava razvila se o nužnosti cijepljenja, vrstama cjepiva, adjuvantima koji se nalaze u cjepivu i popratnim pojavama što ih cjepivo navodno izaziva. U drugom dijelu seminara, sudionici su predstavljali nacionalne planove za borbu protiv pandemije i

trenutačnu situaciju. Sve zemlje su nacionalne pandemijske planove uskladile s pandemijskim planom Svjetske zdravstvene organizacije i formirale krizne stožere na nacionalnoj i lokalnoj razini. Iz izlaganja je bilo vidljivo da je u svim zemljama početak školske godine značio ujedno i naglo povećanje broja zaraženih.

Virus svinjske gripe odlično se prilagodio i, za razliku od sezonske, ima mnogo više mogućnosti napasti ljudi. Izuzetno se lako i brzo prenosi, a može se prenijeti drugima i prije pojave prvih simptoma kod nositelja virusa, kao i pet dana nakon ozdravljenja. Kako bismo se osobno zaštitili, najbolje je izbjegavati zatvorene prostore pune ljudi, redovito prati ruke, izbjegavati bliske kontakte, i kad god to situacija dopušta, držati razmak od sugovornika barem jedan metar. Istaknuto je da su osobito rizične skupine djeca mlađa od dvije godine, stariji od 65 godina, trudnice i posebice ljudi sa zdravstvenim tegobama poput astme, kardiovaskularnih bolesti, dijabetesa i slično. Pravodobno i učinkovito informiranje javnosti te edukacija o mjerama prevencije i osobne zaštite izravno utječe na smanjivanje broja zaraženih i pravilno postupanje u slučaju zaraze gripom.

Svi predavači i sudionici bili su suglasni u jednom: cijepljenje je najbolji i najučinkovitiji način prevencije svinjske gripe. ■

Godišnjica pogibije pripadnika 91.ZB Pula

Kraj spomen-obilježja na prostoru Eskadrile borbenih aviona 91. ZB HRZ i PZO u Puli, 10. studenoga, obilježena je 18. godišnjica pogibije dvojice pripadnika HRZ i PZO, bojnika Marijana Vinkovića i časničkog namjesnika Dušana Bulešića, te dvojice pripadnika Specijalne postrojbe MUP-a, Vicalja Marjanovića i Steve Grbića. Prostor Eskadrile i letjelišta u Puli 10. studenog 1991. preuzeila je Hrvatska vojska od JNA. Toga dana prilikom razminiranja baze od nagaznih mina poginula su četiri djelatnika, dvojica pripadnika zrakoplovne skupine i dvojica pripadnika Specijalne postrojbe MUP-a. Na komemoraciji je zapovjednik Eskadrile borbenih aviona

91. ZB HRZ i PZO, bojnik Adrian Celija, istaknuo: "Njihova je domoljubnost bila jača od izazova opasnosti. Svojom su nesebičnom žrtvom spasili živote mnogih drugih. Iz velike tragedije koja se dogodila prije 18 godina trebamo pamtitи nesebičan čin velike ljubavi i domoljublja, koji mora nastaviti živjeti u nama, našim djelima, našim sjećanjima..."

Na obilježavanju 18. godišnjice pogibije pripadnika HRZ i PZO i policije okupile su se obitelji poginulih, izaslanstvo grada Pule, izaslanstvo Zračne luke Pula, izaslanstvo PU Istarske, predstavnici Zapovjedništva 91. ZB HRZ i PZO i bivši zapovjednici postrojbe. Molitvu za poginule predvodio je

umirovljeni porečki i pulski biskup, mons. Antun Bogetić. Obitelji poginulih, predstavnici EBA 91. ZB HRZ i PZO, izaslanstvo PU Istarske i izaslanstvo grada Pule položili su vijence i zapalili svjeće na spomen-obilježju poginulih pripadnika HRZ i PZO i policije.

OJI

13

Obilježen Dan vojne kapelaniјe BSD-a

U delničkoj vojarini "Drgomajl" 11. studenoga svečano je obilježen Dan vojne kapelaniјe. Bojne za specijalna djelovanja i njezina zaštitnika sv. Martina. Središnji dio svečanosti bio

dugeneracijske solidarnosti Andrija Kolobarić, izaslanstvo MUP-a, gradonačelnik Delnice Marijan Pleše, predstavnici braniteljskih udruga i članovi obitelji poginulih branitelja.

Obilježavanje je otpočelo u delničkoj crkvi sv. Ivana Krstitelja, gdje je održano misno slavlje koje je predvodio mons. Jezerinac. Tom prilikom imenovan je i novi vojni kapelan BSD-a, pater Mirko Vukoja, koji će na toj dužnosti zamijeniti dosadašnjeg vojnog kapelana mons. Ivana Jurasića. Kraj spomen-križa u vojarni "Drgomajl" položeni su vijenci za poginule pripadnike specijalnih postrojbi. Kraće govore u kojima su podsjetili na poginule i važnost njihove žrtve za Hrvatsku održali su savjetnik ministra Kolobarić, zapovjednik BSD-a brigadir Nikola Županić i mons. Jezerinac. Gosti su razgledali i spomen-sobu u kojoj su izložene fotografije svih 74 poginulih specijalaca, te se upisali u knjigu gostiju.

D.VLAHOVIĆ

BROJ 267 / 20. STUDENOGA 2009.

HRVATSKI Vojnik

Snimio Domagoj VLAHOVIĆ

je posvećen podsjećanju na 74 branitelja koji su u Domovinskom ratu poginuli kao pripadnici hrvatskih specijalnih postrojbi. Svečanosti su, uz predstavnike MORH-a i OSRH, nazočili vojni ordinarij mons. Juraj Jezerinac, savjetnik ministra obitelji, branitelja i me-

dugeneracijske solidarnosti Andrija Kolobarić, izaslanstvo MUP-a, gradonačelnik Delnice Marijan Pleše, predstavnici braniteljskih udruga i članovi obitelji poginulih branitelja.

Obilježavanje je otpočelo u delničkoj crkvi sv. Ivana Krstitelja,

Taborovanje i Dan Časničke škole

Od 2. do 12. studenog, 123 polaznika 9. naraštaja Temeljne časničke izobrazbe provelo je taborovanje na vojnom poligonu u Slunjtu. Nositelji provedbe nastavnih sadržaja bili su nastavnici Dekanata HVU na čelu s pukovnikom Miroslavom Kuharom, a obuku su provodili zapovjednici vodova satnije Temeljne časničke izobrazbe te dočasnici-instruktori iz Kadetske bojne i Dočasničke škole. Provedbu završne vježbe na temu "Pješački vod u napadu", nadzirao je tim na čelu s

tajnikom HVU brigadirom Domašnjem Sivrićem. Prema riječima zapovjednika taborovanja kapetana korvete Marijana Dražetića, cilj i zadaća taborovanja, provedeni su u potpunosti, a budući časnici OSRH pokazali su izuzetnu motiviranost.

U sklopu provedbe taborovanja, 11. studenoga, obilježena je 18. obljetnica Časničke škole HVU "Petar Zrinski". Kao izaslanik ravnatelja HVU, svečanosti Dana Časničke škole nazočio je

tajnik HVU brigadir Sivrić. Zapovjednik Časničke škole, pukovnik Ivan Magić, uručio je poticajne mjere djelatnicima Škole, polaznicima Temeljne časničke izobrazbe i kadetima.

Z. LOVAŠEN

PREDSTAVLJAMO

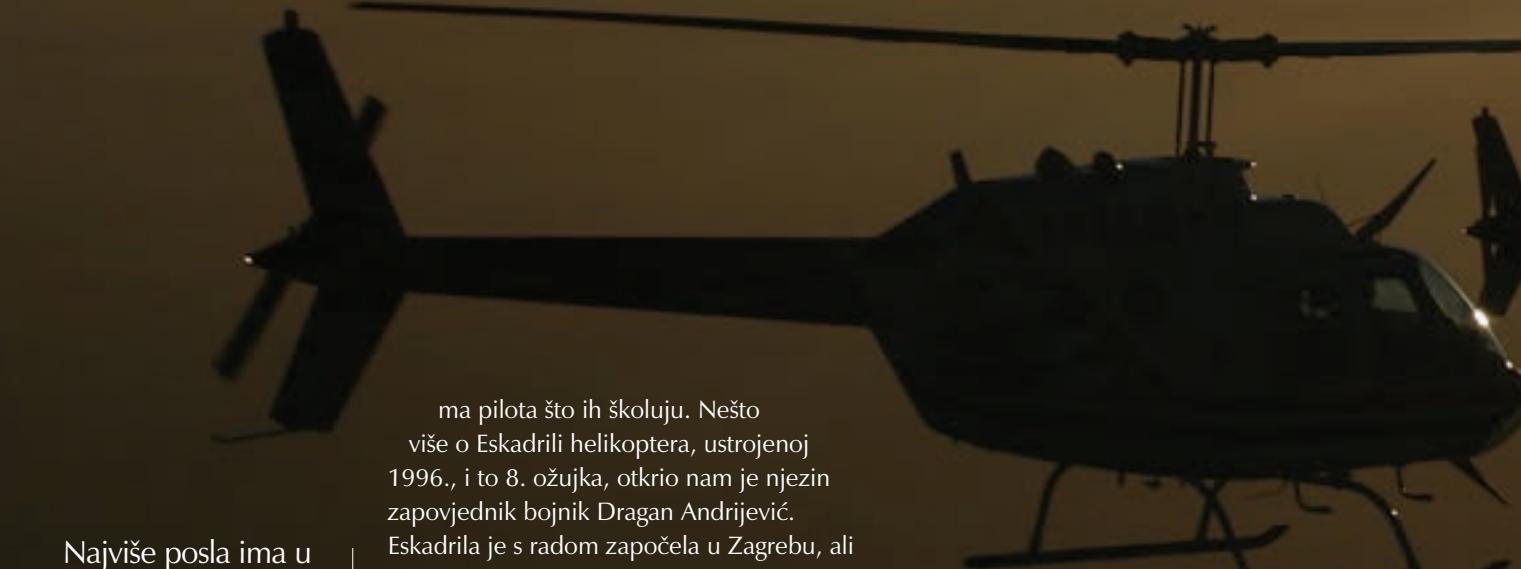
Leida PARLOV, snimili Leida PARLOV, Kristijan KRALJIĆ

Zapovjedništvo Eskadrile, dva helikopterska letačka voda koja provode letačku obuku s kadetima, te druge letačke zadaće i Satnija za zrakoplovno-tehničko opsluživanje i održavanje jesu cjeline u Eskadrili helikoptera. Svi piloti helikoptera u Hrvatskoj vojsci prošli su baš kroz ovu Eskadrilu. Svoje sposobnosti dokazuju i na međunarodnom planu, a svaka nova zadaća bit će im novi izazov...

Iznimno profesionalna, funkcionalna i učinkovita postrojba HRZ-a. Tim se riječima možda najbolje može opisati Eskadrila helikoptera 93. ZB Zemunik. U njezinu je znaku sova, iz čega se može iščitati i geslo ove postrojbe. Sova simbolizira mudrost i znanje, a upravo su to osobine koje moraju imati pripadnici Eskadrile helikoptera i koje trebaju znati prenijeti novim naraštajima

a sada i sami školju nastavnike letenja. Uspješno su odškolovali devet naraštaja nastavnika letenja. Osnovno sredstvo za rad su im helikopteri Bell, kojih u Eskadrili ima osam, a za njihovo dobro i kvalitetno održavanje dobili su i priznanje od proizvođača helikoptera. Prema riječima zapovjednika Eskadrile bojnika Andrijevića, riječ je o najzastupljenijim helikopterima na svijetu. Osim za školovanje

Najviše posla ima u prvom dijelu godine, vrijeme je to intenzivne letačke obuke kadeta. Tada se radi u dvije, a kad imaju noćno letenje i u tri smjene

ma pilota što ih školju. Nešto više o Eskadrili helikoptera, ustrojenoj 1996., i to 8. ožujka, otkrio nam je njezin zapovjednik bojnik Dragan Andrijević. Eskadrila je s radom započela u Zagrebu, ali se vrlo brzo, već s dolaskom prvih Bellova, premjestila u 93. ZB Zemunik. Osnovna, ali ne i jedina zadaća Eskadrile jest školovanje pilota za upravljanje helikopterima. Do sada je odškolovano 13 naraštaja kadeta. Svi piloti u Eskadrili ujedno su nastavnici letenja. Znanje su stjecali od svojih starijih i iskusnijih kolega,

pilota, Eskadrila svojim snagama pruža, prema potrebi, i potporu drugim granama Oružanih snaga. Aktivno surađuje i s civilnim strukturama, i to prije svega s Gorskom službom

Eskadrila helikoptera

spašavanja u akcijama traganja i spašavanja. Iza sebe imaju i višegodišnju dobru suradnju s Hrvatskim centrom za razminiranje: pomagali su u pronalaženju i lociranju minskih polja. Pomoću infracrvenih i termovizijskih kamera koje bi instalirali na helikoptere snimali su teren te poslije analizom snimaka locirali minsku polja na terenu.

Zapovjedništvo Eskadrile, dva helikopterska letačka voda koja provode letačku obuku s kadetima te druge letačke zadaće i Satnija za zrakoplovno-tehničko opsluživanje i održavanje jesu cjeline u Eskadrili helikoptera. Najviše posla, ističe bojnik Andrijević, ima u prvom dijelu godine. Vrijeme je to intenzivne letačke obuke kadeta. Radi se u dvije, a kad imaju noćno letenje - i tri smjene. Na naše pitanje po čemu se to piloti helikoptera razlikuju od njihovih kolega na zrakoplovima, bojnik Andrijević, koji je najprije bio pilot zrakoplova, kaže da i nema nekih bitnih razlika.

Kod zrakoplova je, na-

završio školovanje i pilot ratnog zrakoplovstva makedonskih Oružanih snaga, natporučnik Robert Mitrovski. Riječ je o prvom pilotu oružanih snaga neke strane zemlje koji je bio na obuci u Hrvatskom ratnom zrakoplovstvu. "Bio je to ne samo Robertu nego i nama svojevrsni izazov", rekao nam je bojnik Andrijević, "ali pokazalo se da nismo imali razloga za brigu.

Natporučnik Mitrovski je bio odličan i uvjeren sam", ističe Andrijević, "da smo od njega napravili izvrsnog pilota i sigurno našeg dobrog prijatelja." Za kompletну obuku natporučnika Mitrovskog trebalo je točno godinu dana, tijekom kojih je njihov kolega iz Makedonije odletio 190 sati, što je, ističe zapovjednik Eskadrile, zavidan rezultat. Led je probijen, a naš sugovornik napominje kako su u Eskadrili uvijek u mogućnosti prihvati na obuku određeni broj pilota oružanih snaga drugih zemalja.

Svi piloti mogu kompletну nastavu i sva predavanja provoditi na engleskom jeziku, a plan i program po kojem obučavaju pilote zadovoljava europske standarde za stjecanje zvanja i dozvola

za letenje. Svi piloti helikoptera u Hrvatskoj vojsci prošli su baš kroz ovu Eskadrilu. Svoje sposobnosti dokazuju i na međunarodnom planu, a svaka nova zadaća bit će im novi izazov.

Osim školovanja naših pilota, u Eskadrili helikoptera uspješno je završio školovanje i pilot ratnog zrakoplovstva makedonskih OS, natporučnik Robert Mitrovski. Riječ je o prvom pilotu oružanih snaga neke strane zemlje koji je bio na obuci u HRZ-u

pominje, zbog većih brzina veće fizičko naprezanje tijela, dok upravljanje helikopterom zahtijeva malo veći stupanj koordinacije pokreta pri letenju.

Prvi strani pilot završio školovanje u Eskadrili

Osim školovanja naših pilota u Eskadrili helikoptera 93. ZB Zemunik uspješno je

Zapovjednik Eskadrile helikoptera, bojnik Dragan Andrijević

ra 93. ZB Zemunik

Zapovjednik Satnije zrakoplovno-tehničkog opsluživanja, natporučnik Miroslav Stojanović

Svi zrakoplovni tehničari u Satniji osposobljeni su i obučeni za rad na cijelom helikopteru, odnosno za održavanje i opsluživanje zrakoplova i motora, te elektroopreme, instrumenata i avionike

Satnija zrakoplovno-tehničkog opsluživanja i održavanja

Satniju zrakoplovno-tehničkog opsluživanja i održavanja u Eskadrili helikoptera predstavio nam je njezin zapovjednik, natporučnik Miroslav Stojanović. O Bellovima se brinu, naravno u tehničkom smislu, otkad su ti helikopteri ušli u operativnu uporabu HRZ-a i PZO-a. Svi zrakoplovni tehničari u Satniji osposobljeni su i obučeni za rad na cijelom helikopteru, odnosno za održavanje i opsluživanje zrakoplova i motora, te elektroopreme, instrumenata i avionike.

Do preustroja 2003. godine

Satnija je bila u sastavu Zrakoplovno-tehničke bojne te je tehnika bila odvojena od letača. No od 2003. u sastavu je Eskadrile helikoptera, što im, istaknuo je naš sugovornik, uvelike olakšava rad. "Svaki zrakoplovni tehničar, kad priprema helikopter, svjestan je da će u njemu letjeti njegov kolega, prijatelj, čija sigurnost ovisi upravo o tome koliko je helikopter kvalitetno pripremljen za let. To je zasigurno najstresnije, u našem poslu", napominje natporučnik Stojanović. Potvrdio je to i stožerni narednik Ivica Radoš, koji je u ovoj postrojbi od samog početka. "Naša postrojba je kompaktna i svi se dobro slažemo. Posao je odgovoran i zahtjevan. Zahtjeva od nas punu odgovornost, mnogo sigurnosti u sebe, ali i u kolege", rekao je Radoš napomenuvši kako sve rade po knjizi. Nema improvizacije.

Satnija održava helikoptere u prvom stupnju. Iako naizgled sličan, svaki radni dan ima svoje

Priprema helikoptera za let, pregled letjelice između dva leta i nakon letačkih aktivnosti završni poslijeletni pregled svakodnevica je zrakoplovnog tehničara

specifičnosti i iziskuje punu predanost poslu. Priprema helikoptera za let, pregled letjelice između dva leta i nakon letačkih aktivnosti završni poslijeletni pregled svakodnevica je zrakoplovnog tehničara na helikopterima u letačkom danu. Jednom tjedno obavljaju i tjedni pregled helikoptera. Ospozobljeni su za otklanjanje manjih kvarova, onih koji ne iziskuju mnogo vremena ni neke specijalne alate. Vojnik Odin Zanić zadovoljan je poslom u Satniji. U civilstvu je završio školu za zrakoplovnog tehničara i u ovoj je postrojbi tri godine. Stariji kolege su ga, napominje, izvrsno prihvatali i maksimalno mu izišli susret prenoseći mu znanje i iskustvo koje imaju. "Mi smo postrojba u kojoj svi izuzetno dobro surađujemo", složili su se naši sugovornici. "Interakcija i uzajamno poštivanje između nas i pilota nužno dovode do uspjeha" zaključio je zapovjednik Satnije natporučnik Stojanović. ■

KONFERENCIJA

Leida PARLOV, snimio Davor KIRIN

Vlada RH donijela je u svibnju ove godine javni dokument Procjene ugroženosti RH od prirodnih i tehničko-tehnoloških katastrofa i velikih nesreća. Radi razmjene informacija, iskustva i mišljenja o smanjenju rizika od katastrofa te podizanja svijesti i kulture sigurnog ponašanja, u organizaciji Državne uprave za zaštitu i spašavanje održana je prva konferencija Hrvatske platforme...

Konferencija o smanjenju rizika od katastrofa

Iako je svijet podijeljen po mnogim osnovama, svim državama zajednička je jedna opasnost, ona od prirodnih katastrofa, koja može zadesiti svakoga bez obzira na financijske, rasne, kulturološke, geografske i bilo koje druge značajke.

Praćenjem katastrofa u svijetu i njihovih posljedica u posljednjih dvadesetak godina, uočeno je da se njihov broj povećava te da rastu i ukupni ljudski gubici i materijalne štete. Zbog toga je nužno poduzimanje mjera za smanjenje rizika od katastrofa, kao i podizanje svijesti o postojanju prijetnji i rizika što ih one nose.

Podsjetimo, Republika Hrvatska je u Kobeu, u Japanu, 2005. sudjelovala na konferenciji o smanjenju rizika od katastrofa i tada je usvojen desetogodišnji plan pod nazivom Hyogo okvirni plan djelovanja: Izgradnja otpornosti naroda i zajednica na katastrofe, koji je usvojila i Generalna skupština UN-a. Kao jedan od prioriteta u tom planu jest i osigurati da politika smanjenja rizika od katastrofa bude nacionalni prioritet i prioritet lokalne zajednice, sa snažnom institucionalnom osnovom za njezinu primjenu.

Vlada RH je u svibnju ove godine donijela javni dokument Procjene ugroženosti RH od prirodnih i tehničko-tehnoloških katastrofa i velikih nesreća. Radi razmjene informacija, iskustva i mišljenja u smanjenju rizika od katastrofa, uključivanja politike u smanjenje rizika od katastrofa te podizanja svijesti i kulture sigurnog ponašanja, u Zagrebu je u organizaciji Državne uprave za zaštitu i spašavanje održana prva konferencija Hrvatske platforme. Predsjedala joj je potpredsjednica Vlade Đurđa Adlešić, a okupio se velik broj naših stručnjaka iz raznih tijela državne uprave, instituta, zavoda i službi koje se na bilo koji način mogu angažirati u procjeni i praćenju rizika od katastrofa,

Konferencijom je predsjedala potpredsjednica Vlade Đurđa Adlešić, a na njoj su bili i predstavnici OSRH-a, koji je zbog svojih ljudskih i tehničkih potencijala važan ne samo u procesu smanjenja rizika od katastrofa nego i kao jedna od najznačajnijih snaga za odgovor

te sudjelovati u smanjenju postojećih rizika za nastanak katastrofa kao i u učinkovitom djelovanju u odgovoru na katastrofe.

Svaka zemlja razvija vlastitu nacionalnu platformu za smanjenje rizika od katastrofa, a kad je o Hrvatskoj riječ, ravnatelj DUZS-a Damir Trut istaknuo je da naša nacionalna platforma forum za raspravu i usklađivanje stavova o unaprjeđenju procesa smanjenja rizika. "Provedbom Hrvatske platforme očekujemo intenziviranje procesa smanjenja rizika od katastrofa od jedinica lokalne samouprave do državne razine, te uključivanje svih subjekata", istaknula je potpredsjednica Vlade Đurđa Adlešić. Prema njezinim riječima, najznačajniji rizici jesu potresi, poplave, požari otvorenog prostora i tehničko-tehnološke nesreće u gospodarstvu i prometu. Do sada je 70-ak zemalja donijelo svoju nacionalnu platformu. ■

Praćenjem katastrofa u svijetu i njihovih posljedica u posljednjih dvadesetak godina, uočeno je da se njihov broj povećava te da rastu i ukupni ljudski gubici i materijalne štete. Zbog toga je nužno poduzimanje mjera za smanjenje rizika od katastrofa, kao i podizanje svijesti o postojanju prijetnji i rizika što ih one nose

ODGOĐENA DOSTAVA SWATH-a LATVIJSKOJ MORNARICI

Latvijska mornarica odgodila je dostavu dvaju SWATH (Small Waterplane Area Twin Hull) patrolnih brodova u izgradnji za najmanje dvije godine zbog ekonomskih ograničenja nametnutih ponajprije svjetskom gospodarskom krizom. Ugovor o gradnji pet brodova - dvotrupaca male površine vodne crte potpisana je 2008. a njegova vrijednost se procjenjuje na oko 81 milijun američkih dolara. Dostava novih patrolnih brodova duljine 25,65 m bila je predviđena od 2010. do 2012. godine.

Projekt novih patrolnih brodova temelji se na već postojećim peljarskim brodovima iste forme, koji se trenutačno nalaze u službi njemačkih i nizozemskih lučkih kapetanija. Novi SWATH brodovi zamjenit će tri patrolna broda klase Storm, a temeljno naoružanje činiće top kalibra 20 mm. Paluba ima mogućnost smještaja kontejnerskih modula koji uključuju komoru za ronioce, opremu za nadzor i borbu protiv onečišćenja naftom, ili mogu nositi bočni sonar. Trup novih SWATH-ova ojačan je u skladu s pravilima za plovidbu zaledenim vodama, te se u nastavku očekuje nešto povećana istisnina od 139 tona. Pogon broda osiguravat će dva MAN D 2842 dizelska motora, koja imaju snagu od oko 2 250 kW, čime će se postizati brzina veća od 20 čv. Pri brzini krstarenja od osam čvorova doplov ovih patrolnih brodova procjenjuje se na 1 500 nautičkih milja.

M. PTIĆ GRŽELJ

ATL POGAĐA POKRETNE CILJEVE NA ZEMLJI

Američki zrakoplovni gigant Boeing i američko ratno zrakoplovstvo užurbano nastavljaju s novim testiranjima ATL-a (Advanced Tactical Laser), naprednog taktičkog laserskog sustava, koji je predviđen da bude standardni dio arsenala letećih topovnjaka AC-130. Naime, tijekom jeseni na poligonu White Sands avionom C-130H, na koji je ugrađen visokosnažni kemijski laserski sustav, uspješno je obavljen gađanje više pokretnih ciljeva na zemlji, upozoravajući pritom na sve višu razinu tehnološke zrelosti cijelog koncepta. Sam laserski sustav je smješten u žirostabiliziranu turelu, koju su izgradili L-3 Communications/Brashear, koja je postavljena na donjem dijelu trupa C-130H, a cjelokupni laserski modul koji je smješten u unutrašnjosti transportnog prostora C-130H teži više od 5 tona.

U američkom ratnom zrakoplovstvu ističu kako je svrha razvoja ATL-a postići veću preciznost napada na ciljeve uz smanjenje kolateralnih šteta i šteta. Vrlo važnim smatraju i mogućnost "skalabilnosti" laserske paljbe, odnosno prema potrebi odabira snage i dugotrajnosti "ispaljenja" laserske zrake čime se može izravno utjecati na razmjere štete pri napadu na zemaljske ciljeve.

I. SKENDEROVIC

LAKŠI OKLOP ZA TEŽI TEREN

Standardni tjelesni oklop američke kopnene vojske IOTV nudi dobru zaštitu, ali ima jedan problem; vojnici pješaci koji ga rabe u Afganistanu zbog njegove mase nisu osobito pokretljivi. A zbog teškog se terena i brže umaraju. Zato je pokrenut program nabave lakšeg tjelesnog oklopa za potrebe vojnika, odnosno oklopa koji će biti lakši i u zamjenu za slabiju zaštitu ponuditi veću pokretljivost. Naime, vojnici 82. zračnodesantne divizije i 173.

zračnodesantne brigade krenuli su testirati komercijalno dostupne tipove tjelesnih oklopa te oklope koje rabe drugi dijelovi OS SAD-a kako bi pronašli odgovarajući. Vojnici su obavljali raznovrsne zadaće, od običnih hodnji po cesti preko svladavanja standardne staze sa zaprekama do pretraživanja zgrada u borbenim uvjetima. Svoje su komentare, mišljenja i zapažanja zapisali na više od 10 000 stranica. Cilj je pronaći oklop koji će najbolje od-

Foto: US Army

goverati vojnicima i olakšati im obavljanje zadaća.

M. PETROVIĆ

19

UGODNIJI ŠATORI

Američka je vojska, nastojeći olakšati život vojnicima raspoređenim u vrućim područjima počela rabiti poseban premaz za šatore. Naime, većina vojnika raspoređenih u Iraku ili Afganistanu smještena je u šatorima, a temperature često znaju dosegnuti i 40 stupnjeva C. Ako se tomu doda jako sunce, život ispod šatora brzo postaje neugodan. Zato se šatori opremaju klimatskim uređajima da bi ohladili pregrijanu unutrašnjost. No, problem je sa šatorima što ih je teško pot-

puno izolirati, na spojevima i naborima kroz tanki materijal izolacija je bitno slabija. Stoga je vojska s tvrtkom Honeywell pokrenula program premazivanja šatora zaštitnom pjenom Terra Strong, kojom se naprška vanjski dio šatora. Tako se stvori zaštitni izolacijski sloj između sunca i stijenke šatora, a u idealnim uvjetima taj jednostavni postupak omogućava 50% manji utrošak energije za rad klimatskog uređaja.

M. PETROVIĆ

Foto: US Army

ITALIJA POTPISALA UGOVOR ZA PRVE MASTERE

Dogovor koji je postignut tijekom međunarodnog sajma zrakoplovne tehnologije Paris Air Show, talijansko ministarstvo obrane i tvrtka Alenia Aermacchi, dio koncerna Finmecanica, 12. studenoga su finalizirali svečanim potpisivanjem ugovora za kupnju transoničnih školsko-borbennih aviona M-346 Master. Za iznos od 220 milijuna eura naručeno je šest aviona te trenažni sustav, koji zajedno s avionom čini tzv. Integrated Training System (ITS) – Integrirani trenažni sustav. Uz to, ugovorom je predviđena dodatna narudžba od devet aviona. Prva dva aviona M-346 Master trebaju biti dostavljena početkom 2010., i bit će smješteni

u zrakoplovnoj bazi Pratica di Mare, u središtu za letna testiranja. Preostala četiri aviona bi trebala dostavljena do kraja 2011. godine.

Školski borbeni avion M-346 jedan je od najnaprednijih aviona toga tipa, odnosno jedini avion nove generacije koji je ušao u serijsku proizvodnju. Primarno je

predviđen kao prijelazni školski avion za borbene avione 4. i 5. generacije, uz mogućnost uporabe u određenim borbenim djelovanjima. Pogonsku skupinu čine dva turboventilacijska motora Honeywell/ITEC F124-GA-20, svaki potiska od po 2 850 kg, koji omogućavaju maksimalnu brzinu od 1 255 km/h. Operativni vrhunac leta je 3 715 m, dok je dolet 1 890 km. Maksimalna težina aviona na polijetanju iznosi 9 500 kg, od čega na devet podyjesnih točaka može ponijeti do 1 800 kg zrakoplovnog naoružanja u različitim kombinacijama aviobombi, navođenih projektila i raketnih zrna.

I. SKENDEROVIC

INDIJSKA MORNARICA DOBIVA RUSKU PODMORNICU POČETKOM 2010.

Službeni ruski izvori navode da će jučišna podmornica na nuklearni pogon Nerpa (K 152) ruske oznake Bars (NATO oznake Akula II), za 700 milijuna dolara biti iznajmljena indijskoj mornarici na 10 godina. Ulazak u operativnu službu ruske mornarice očekuje se potkraj ove godine, nakon čega bi uslijedila i službena dostava indijskoj mornarici početkom 2010. Polaganje kobilice podmornice Nerpa održano je 1986., ali je gradnja ubrzo zaustavljena zbog financijske krize sovjetske mornarice. Posada potrebna za pravilno upravljanje

podmornicom ima 300 članova i nalazi se na obuci u Sosnovi Boru pokraj St. Peterburga.

Jurišne podmornice na nuklearni pogon klase Akula II postižu najveću podvodnu brzinu od 33 čvora i dubinu ronjenja od 600 metara te se smatraju jednima od najtiših i najsofisticiranih ruskih podmornica. Dostava podmornice odgodena je za gotovo godinu dana nakon nesreće pri pokušnim plovidbama u studenom 2008.

Indijska je mornarica 1988. unajmila sovjetsku nuklearnu podmornicu klase Char-

lie I na tri godine da bi stekla operativno iskustvo s nuklearnim podmornicama i osigurala slične ugovore za dodatna plovila.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: US Army

Prva vozila M-ATV prevezena su transportnim avionima u Afganistan 22. listopada. M-ATV je novo lako oklopno vozilo specijalno konstruirano da vojnicima u Afganistanu omogući učinkovitu kombi-

PRVI M-ATV U AFGANISTANU

naciju zaštite i pokretljivosti. Isporučena su vozila proizvod tvrtke Oshkosh, nastala su na osnovi kamiona MTVR, ali im je izgled na tragu standardnih lakih terenskih vozila, naravno, uz znatno veću masu. Ima napredni nezavisni ovjes TAK-4 koji omogućava svaldavanje teških terena uz zadržavanje solidne razine udobnosti posade. Uz strojnčara mogu se smjestiti još četiri osobe. Vozilo je predviđeno da 70% radnog vijeka provede na teškom tere-

nu. Operativna masa mu je 11 340 kg, pogoni ga redni šestcilindrični motor Caterpillar C7. Riječ je o naprednom dizelskom motoru snage 370 KS s common rail ubrizgavanjem. Snaga se na kotače prenosi preko mjenjača Allison 3500 SP. Pri konstruiranju podnice vozila primijenjena je forma plitkog slova V da bi se maksimalno zaštitila posada nađe li na minu ili eksplozivnu napravu.

M. PETROVIĆ

LCS 2 ZAVRŠIO S PRVIM POKUSNIM PLOVIDBAMA

LCS 2 Independence, vrlo brzi ratni brod za priobalnu borbu trimaranske forme (LCS - Littoral Combat Ship), koji je izgradila brodograđevna tvrtka Austal USA iz Mobilea, Alabama, dio tima korporacije General Dynamics Littoral Combat Ship, uspješno je završio seriju ispitivanja i pokusnih plovidbi sredinom listopada u Meksičkom zaljevu. Ispitivanja su uključila više od

50 pokaznih vježbi koje su strogo testirale brod i sve brodske sustave prije konačne primopredaje američkoj ratnoj mornarici.

Tijekom ispitivanja je, što je veoma važno, postignuta maksimalna kontinuirana brzina od 44 čv tijekom zahtijevanog vremenskog razdoblja od četiri sata s vršnom brzinom od 45 čv. Gotovo većina ispitivanja provodila se

na visokom stanju mora (valna visina 2,4 m i brzina vjetra 25 čv) u potpunosti automatskom modu, kojim se dokazala efektivnost nadzornog sustava i stabilnost trimaranske brodske forme.

Prema planovima, dostava prvog aluminijskog trimarana američkoj mornarici očekuje se potkraj ove godine a matična luka bit će mu San Diego.

M. PTIĆ GRŽELJ

PAKISTAN NAPOKON POTPISAO UGOVOR ZA J-10

Prema informacijama dostupnim u svjetskim medijima od 11. studenoga, Pakistan je nakon dugogodišnjeg pregovaranja s Kinom napokon sklopio ugovor za kupnju 36 višenamjenskih borbenih aviona zadnje generacije J-10. Na temelju ugovora vrijednog 1,4 milijarde američkih dolara, dostava prvih aviona J-10, koji će nositi pakistansku oznaku FC-20, trebala bi započeti potkraj 2014. ili početkom 2015. godine. Ugovorenim iznosom obuhvaćena je i dostava prateće opreme za opsluži-

vanje i servisiranje aviona, određena količina potrošnog materijala i zamjenskih dijelova te obuka letačkog i tehničkog sastava. Kao i kod iranske narudžbe J-10, zasad je nepoznato koja će pogonska skupina biti ugrađena u nove pakistanske borbene avione, odnosno hoće li to biti ruski turboventilatorski motori Saturn Lulka AL-31FN (koji su pakistanska želja od početka pregovora) ili kineski turboventilatorski motori WS-10A Taihang.

Borbeni avioni J-10/F-20 pripadaju tzv. 4+ genera-

ciji borbenih aviona, a uz lovačke zadaće sposobni su i za bombarderske, uz mak-

simalni borbeni dolet od 2 950 km.

I. SKENDEROVIC

Krilato pješaštvo, nebesko konjaništvo, vitezi neba samo su neki od nadimaka kojima se tepa jednom od najmlađih i najspecifičnijih, ali već od samog početka i najelitnijih dijelova oružanih snaga - zračno-desantnim postrojbama

KRILATO PJEŠAŠTVO - POČECI

Kako je djelovanje zračno-desantnih postrojbi usko povezano s ratnim zrakoplovstvom, tako je i njihov razvoj u velikoj mjeri slijedio s razvojem zrakoplovstva. Već tijekom I. svjetskog rata (konkretnije 1915. godine) francuski piloti počeli su svojim zrakoplovima prebacivati obavještajce i diverzante duboko iza njemačkih bojišnica, čime se počela operacionalizirati ideja uporabe zrakoplova za transport ljudi i tehnike u protivničku pozadinu. Načelno, to prebacivanje izvođeno je noću, visokim preletom protivničkih linija, te

iskrcavanjem putnika nakon slijetanja zrakoplova na protivnički teritorij. Narančno, u ovom slučaju još uvijek se ne može govoriti o specijaliziranim zračno-desantnim snagama, međutim nema sumnje da se na taj način proširila uporaba tzv. treće dimenzije u ratovanju i započelo se sa stvaranjem preduvjeta za vertikalni manevar, odnosno operacije koje se danas nazivaju zračno-kopnenim bitkama.

Prvu ideju o uporabi padobranksih postrojbi i zračnom desantu operativno-taktičkog značenja u pozadini protivni-

ka, dao je jedan od najvećih teoretičara zračnog ratovanja, američki general William Mitchell potkraj I. svjetskog rata (detaljnije u članku Pješaštvo u I. svjetskom ratu, Hrvatski vojnik br. 229 od 27. 2. 2009.). Prema njegovoj zamisli trebalo je s oko 2000 prilagođenih bombarderskih zrakoplova prebaciti jednu diviziju (prethodno osposobljenu za iskakanje padobranima), u pozadinu njemačkih snaga kako bi koordinirano djelovala sa snagama na bojišnici i time ubrzala proboj bojišta i povećala ukupni tempo napada. Njezino borbeno

djelovanje u protivničkoj pozadini bilo bi potpomognuto neprekidnim, intenzivnim djelovanjem bombarderskog zrakoplovstva, koje bi praktično preuzeo ulogu paljbenе potpore topništva (potpore koju su redovno imale snage na bojišnici). Budući da je rat ubrzao bio završen, do realizacije ove Mitchellove zamisli nikada nije došlo, ali je već posijano sjeme razvoja novog segmenta oružanih snaga, namijenjenog isključivo za ubacivanje u protivničku pozadinu zračnim putem.

Stvaranje i razvoj zračno-desantnih snaga

Za razliku od većine borbenih rodova i specijalnosti oružanih snaga o čijem nastanku i ranom razvoju se ne zna dovoljno, jer su rasplinuti u turbulenčijama povijesti, prve zračno-desantne snage stvorene su 2. kolovoza 1930. u Crvenoj armiji, u skladu sa zamisli maršala Mihaila Nikolajevića Tuhačevskog. Tog dana je na vježbama Moskovskog vojnog okruga prvi put primijenjen padobranski desant jednog voda (30 vojnika) kod Voronježa, što se smatra stvaranjem prve organizirane zračno-desantne postrojbe. Ubrzo nakon ovog padobranskog desanta američke snage su na manevrima u zoni Panamskog kanala u ožujku 1931. desantirali

Sovjetski zrakoplov Polikarpov R-5 s podvjesnim kasetama za transport padobranaca. U svakoj komori smještena su dva padobranca, pa je zrakoplov mogao ponijeti najviše do 16 "putnika" (o nekoj udobnosti transporta suvišno je i razmišljati)

brdsku haubičku bateriju s poslugom, koja je 15 minuta nakon slijetanja bila spremna za akciju (za prebacivanje na udaljenost od oko 240 km korištena su četiri bombarderska i dva transportna zrakoplova). Daljnji razvoj zračno-desantnih snaga postao je neizbjježan.

Već 1932. godine u Crvenoj armiji ustrojavaju se padobranske bojne jačine 400-500 ljudi i sastavljene od tri streljačke i prateće satnije, naoružane pretežito automatskim oružjem kako bi dobole na paljbenoj moći, s obzirom na to da još uvijek nije bilo na odgovarajući način riješeno desantiranje teže ratne tehnike iz zrakoplova. Problem desantiranja teže ratne tehnike riješen je slijetanjem transportnih zrakoplova i uvođenjem u opremu zračno-desantnih snaga transportnih jedrilica. Time je razvoj zračno-desantnih snaga krenuo u dva paralelna smjera - padobranske postrojbe i zračno pješaštvo, koje se desantiralo slijetanjem zrakoplova ili jedrilica. Zbog praktičnih razloga pojednostavljenja logistike, obje

već ubrzano pripremala za rat. Njemačko vrhovno zapovjedništvo je vrlo brzo shvatilo da bi zračno-desantne snage, uz ratno zrakoplovstvo i oklopno-mehanizirane postrojbe mogle činiti neizostavnu komponentu "munjevitog rata". Pred početak II. svjetskog rata, vodeću ulogu u razvoju zračno-desantnih snaga i taklike njihove uporabe od Crvene armije preuzele su njemačke oružane snage (osobito nakon likvidacije Tuhačevskog u Staljinovim čistkama).

Razvoj metoda i tehnike desantiranja

U razvoju taklike zračnog desantiranja odmah u početku uočena su dva velika problema - prijevoz padobranaca na

Prvi padobranski desant izveden na manevrima kod Voronježa 1930. godine iz zrakoplova tipa TB-3. Padobranci su prevozeni u udubljenju na leđima zrakoplova, a prije skoka morali su preći na krilo, kao što se vidi na slici

komponente zračno-desantnih snaga bile su manje-više jednakom opremljene i naoružane, a razmjerno brzo je uočena potreba padobranske obuke ljudstva koje se desantiralo slijetanjem jedrilica i zrakoplova.

Prekretnica u dalnjem razvoju zračno-desantnih snaga su veliki manevri Crvene armije 1936. godine na kojima su zračno-desantne snage prvi put korištene u pokušaju vertikalnog obuhvata operativno-taktičkog značenja (osim već postojećih padobranksih snaga na desantnu prostoriju je transportnim zrakoplovima prebačena cijela pješačka divizija). Manevri su izazvali veliku pozornost vojnih analitičara u gotovo svim europskim zemljama, a osobito u narastajućoj njemačkoj vojsci koja se

mjesto desantiranja, te razvoj padobranske opreme i naoružanja. Naime, prvi transportni zrakoplovi bili su više ili manje preuređeni bombarderi, koji su imali vrlo ograničeni prostor za prijevoz padobranaca, zbog čega je njihovo prevoženje bilo na otvorenim leđima zrakoplova, najblaže rečeno, krajnje neudobno što je u velikoj mjeri utjecalo na njihovo iscrpljivanje već tijekom transporta. Osim toga, prije desantiranja padobranci su prvo morali ispuzati na krilo zrakoplova, a zatim s njega skočiti u prazan prostor, što je dodatno komplikiralo cijeli postupak, povećavalo mogućnost nesreća i produžavalo vrijeme napuštanja zrakoplova. Eksperimentalno se i s uvođenjem posebnih "kaseta" za padobrance na borbenim zrakoplovima.

Američki padobranac u padobranskom kombinezonu i posebnim čizmama, prije II. svjetskog rata. Kaciga na slici bila je samo za trenaž, dok se u borbenim uvjetima koristilo kožnom kapom koja se zamjenjivala kacigom nakon prizemljenja

Problem primjereno transporta riješen je daljnjim razvojem transportnog zrakoplovstva, odnosno uvođenjem namenskih transportnih zrakoplova (s uređenim unutarnjim prostorom za prijevoz ljudi i tereta) u operativnu uporabu.

Drugi problem bio je složeniji i rješavao se dulje razdoblje - razvoj opreme i naoružanja zračno-desantnih snaga. U početku su osnovicu zračno-desantnih snaga činile padobranske postrojbe, pa je razumljivo da se težište razvoja naoružanja i opreme fokusiralo na njihove potrebe. Naravno, standardna pješačka odjeća, oprema i streljačko naoružanje između dva svjetska rata definitivno nisu bili prilagođeni potrebama padobranaca, specifičnostima prijevoza zrakoplovima i padobranskom skoku. Uobičajena vojnička odora imala je niz poruba, dugmadi, našivaka i sl. koji su mogli zapinjati u skučenom prostoru zrakoplova ili smetati pri skoku, zbog čega se padobranci opremaju jednodjeljnim kombinezonima sa što manje detalja, ali dosta džepova u kojima se mogla rasporediti veća količina različite opreme. Isto tako razvija se odgovarajuća obuća prilagođena opterećenjima koje trpe noge pri padobranskom skoku. Veliki problem bio

je i opterećenje padobranca streljivom, hranom i vodom, jer nakon desantiranja u pozadinu protivnika morao je imati mogućnosti za barem 1-2 dana autonomnog ratovanja, bez dodatne logističke potpore, zbog čega se posebna pozornost posvećivala kvaliteti i recepturi posebno pripremljenih i konzerviranih namirnica. Osim toga, tako povećanu količinu opreme i tereta padobranac je morao rasporediti i nositi na odgovarajući način, da mu ne bi smetala pri skoku.

Za potrebe zračno-desantnih (osobito padobranksih) snaga bilo je nužno prilagoditi streljačko naoružanje, jer standardne puške, pa čak i u skraćenoj (karabinskoj) inačici bile su definitivno predugačke, glomazne i nespretnе

praktično jedino oružje dok nisu pronašli i otvorili kontejnere. Osim toga, standarde puške (pa i u skraćenoj inačici) nisu bile potpuno primjereni oružje za postrojbe koje u kratkom razdoblju stupaju u blisku borbu s protivnikom i potrebna im je daleko veća vatrena moć na kraćim udaljenostima. Istodobno, uobičajene strojnice tog doba bile su teška, nezgrapna i slabo pokretljiva oružja, vrlo slabo prihvatljiva za potrebe zračno-desantnih snaga. Najbolje rješenje pokazalo se u kratkim strojnicama kao najprimjerijem oružju padobranaca, pa su ubrzo postale njihovo osnovno naoružanje. Veliki kvalitativni iskorak bila je konstrukcija njemačke kratke strojnice MP 38/40 s prijeklopnim kundakom, koju je podo-

Padobranski desant na vježbama prije II. svjetskog rata

prilikom skoka. U jednom prilično dugom razdoblju jedino rješenje bilo je u odvojenom desantiranju padobranaca i oružja koje je padobranima izbacivano u za to namjenski izrađenim kontejnerima. Po prizemljenju padobranci su potražili i otvorili kontejnere i tek tada su bili naoružani, što je bilo vrlo osjetljivo razdoblje imajući u vidu da su već samim skokom došli u neprijateljsko okruženje i doslovno svaka sekunda im je bila dragocjena. Kako baš ne bi bili potpuno razoružani u najosjetljivijoj fazi zračnog desanta, u većini zemalja koje su ustrojile zračno-desantne snage padobranci su bili naoružani pištoljima, koji su im bili

branac mogao nositi i tijekom skoka, pa je praktično bio naoružan cijelo vrijeme desanta i nije morao voditi računa o tome hoće li pronaći kontejner s oružjem prije nego što ga zapazi protivnik, ili ne (o MP 38/40 detaljnije u članku Renaissance kratkih strojница, Hrvatski vojnik br. 110 od 6. 11. 2006.).

Taktika desantiranja

Uz razvoj opreme i naoružanja zračno-desantnih snaga, te transportnog zrakoplovstva, razvijala se i njihova taktika. Prvi zračni desanti zamišljeni su i izvođeni isključivo kao padobranci, međutim, vrlo brzo je uočena moguć-

nost (ali i krajnja potreba) potpore takvom desantu teškom ratnom tehnikom, koja se mogla ostvariti jedino slijetanjem transportnih zrakoplova ili jedrilica na za to uređeni prostor. Zbog toga se vrlo brzo usvaja taktika tzv. kombiniranih zračnih desanata - prvo se desantiraju padobranske snage koje zauzimaju odgovarajući teren (najbolje protivnički civilni ili vojni aerodrom, ili u krajnjem slučaju ravn teren na kojem se može brzo izgraditi privremena uzletno-sletna staza), a zatim uz njihovo osiguranje i potporu borbenog zrakoplovstva na tako zaposjednuti teren desantiraju se snage drugog ešelona slijetanjem (u ovom ešelonu obično se nalazila teža ratna tehnika koja se mogla prevoziti zrakoplovima - brdsko topništvo, laka oklopna vozila, minobacači i sl.).

Usvajanjem ovakve taktike desantiranja zračni desanti mogli su biti strateške, operativno-taktičke, taktičke i specijalne namjene. Strategijski zračni desanti planirani su za izvođenje velikim snagama radi postizanja strateških ciljeva, a uporabili bi se na krajnjim granicama operativnog radiusa transportnog i borbenog zrakoplovstva radi ostvarenja strateških ciljeva (načelno su ti ciljevi bili usmjereni na potpunu dezorganizaciju protivničkog sustava obrane, sprečavanje ili barem otežavanje mobilizacije i koncentracije njegovih snaga, zauzimanje i držanje važnih strateških područja ili ključnih zemljiskih objekata, te stvaranje strateške desantne osnovice radi izvođenja opsežnih napadnih operacija u dubokoj protivničkoj pozadini).

Operativno-taktički desanti planirani su načelno za povećanje tempa napada velikih strateških formacija (grupa armija, armija) i u vrlo tjesnoj suradnji s njihovim borbenim aktivnostima, ili kao sastavni dio strateških pomorskih desantnih operacija, radi zadržavanja većih taktičkih pričuva protivnika, onemogućavanja manevra njegovih snaga na bojištu i zauzimanja ključnih zemljiskih objekata u njegovoj operativnoj dubini. Taktički desanti bili su manje brojnosi i obično jednorodni (npr. samo padobranski ili spuštni desantni jedri-

licama) zbog jednostavnijeg planiranja i provedbe, a obično su poduzimani ili planirani sa svrhom zauzimanja kjučnih zemljiskih objekata (npr. mostova, planinskih prijevoja, tjesnaca, akumulacijskih brana i sl.) u taktičkoj dubini protivnika do dolaska napadnih snaga s bojišta. Načelno su spuštni na težištu napada glavnih snaga i svojim aktivnostima su ubrzali opći tempo napada konvencionalnih snaga na bojištu (njihovo spuštanje obično se koordiniralo sa samim početkom napada ili prestankom zračne i topničke pripreme napada, a njihove borbene aktivnosti bile su usko vezane uz djelovanje borbenog, osobito lovačko-bombarderskog zrakoplovstva, te u pojedinim slučajevima čak i vlastitog dalekometnog topništva s bojišnice).

Padobranac 7. Fliegerdivision naoružan kratkom strojnicom MP 38/40

Osim navedenih, zadržana je i kategorija tzv. specijalnih zračnih desanata, kojim su u protivničku pozadinu ubacivane manje snage za izvođenje diverzantskih akcija, izvidničke ophodnje i agenti koji se na drugi način nisu mogli infiltrirati u pozadinu protivnika. U kategoriju specijalnih zračnih desanata ulaze su i precizno planirane operacije specijalnih snaga, s konkretno definiranom zadaćom, koje su možda i izvođene kao manji taktički desanti, ali s dalekosežnim posljedicama.

Kako bi se uopće mogli i realizirati veći desanti, razrađena je tehnika njihova izvođenja koja se sastojala od dvije

faze - pripreme i izvršenja. U pripremu desanta (osobito složenijeg) ulazila je vrlo temeljita procjena situacije, uz precizno izviđanje desantnog prostora, pojačana aktivnost lovačkog zrakoplovstva radi ostvarivanja djełomične (ako ne i potpune) nadmoći u zračnom prostoru, te intenzivno bombardiranje desantnog prostora da bi se neutralizirala moguća protivnička obrana. Nakon toga je uslijedila faza izvršenja desanta, odnosno njegovo prikupljanje na polaznim zračnim bazama i ukrcavanje u transportne zrakoplove, prevoženje do mjesta desantiranja i prizemljenje (bilo padobranima, bilo slijetanjem). Naravno, ove faze nisu se primjenjivale jedino kod specijalnog zračnog desanta, kod kojih je bila primarna tajnost, zbog čega su uglavnom izvođeni noću, uz sve mjere prikrivanja i uz potporu već postojećih snaga otpora u protivničkoj pozadini.

Drugi svjetski rat

U II. svjetski rat najspremnije su ušle njemačke zračno-desantne postrojbe (što i nije nešto neočekivano, s obzirom na to da je Hitlerova Njemačka započela rat), ustrojene u 7. zračno-desantnu diviziju (7. Fliegerdivision), kao elitnu padobransku postrojbu koju su činile dvije padobranske pukovnije, topnička bitnica za neposrednu potporu, te inženjerijska i protutenkovska satnija. Osim nje, njemačke oružane snage raspolagale su i s još jednom pješačkom divizijom osposobljenom za zračni transport i vrlo sličnog ustrojbeno-organizacijskog sastava kao i sve tadašnje njemačke pješačke divizije tipa I. Te postrojbe svakako nisu bile dovoljne za zračni desant strateških razmjera, ali su mogle biti itekako učinkovite u taktičkim i operativno-taktičkim desantima, što je i dokazano u prvom razdoblju rata.

Prilikom napada na Poljsku Nijemci su primjenjivali uglavnom specijalne i taktičke desante, ubacujući manje skupine padobranaca radi rušenja mostova, diverzija na poljske logističke objekte, širenja dezinformacija i panike, jer zbog brzog tempa napada nije bilo niti potrebe za zračnim desantima većih razmjera.

Slična taktika primijenjena je i prilikom agresije na Dansku i Norvešku u travnju 1940. godine, jedino je desant na Oslo bio operativno-taktički razmjera (oko 3000 ljudi), više kao provjera desantnih mogućnosti u pravim borbenim uvjetima, nego iz stvarnih potreba. Poslije se pokazalo da je taj operativno-taktički desant bio uvod u zračne desante sličnih razmjera kod Rotterdama i Dordrechta prilikom agresije na Nizozemsku, koji su u potpunosti uspjeli. S druge strane, desant koji je spušten kod Haaga pretrpio je ozbiljne gubitke i bio je prisiljen napustiti desantnu osnovicu, te se povući u sastav snaga desantiranih kod Rotterdama. Ta epizoda pokazala je visoku osjetljivost

Njemački padobranci na utvrdi Eben-Emael

Foto: Bundesarchiv

zračnih desanata i potrebu njihova vrlo detaljnog i temeljitog planiranja, međutim u kontekstu općeg uspjeha preko tih činjenica je njemačko vojno-političko čelništvo prilično olako prešlo, što im se poslije osvetilo u desantu na Kretu.

Puna vrijednost zračno-desantnih snaga ponovno je došla do izražaja prilikom agresije na Belgiju i Francusku, kada su iskorištene za zauzimanje mostova kod Vroenhovena, Veldwezelta i Caennea, a osobito prilikom spektakularnog napada na utvrdu Eben-Emael. To izuzetno snažno utvrđenje podignuto je na spoju jakih fortifikacijskih linija na Albertovu kanalu i rijeci Meusi radi obrane topničkom paljbom mostova i prijelaza na rijeci Meusi i Albertovu kanalu, koji od Mastrichta vode u unutrašnjost Belgije

(osvajanjem Eben-Emaela osiguran je lakši proboj glavnih belgijskih položaja i brzi prodor prema Bruxellesu). S obzirom na to da male dimenzije krovišta utvrde (na koje su Nijemci jedino mogli sletjeti da bi obavili zadaću) nisu jamčile uspješan padobranski desant (osobito u slučaju vjetra), prvi put u vojnoj povijesti uporabljene su desantne jedrilice (desant je izvršen s 50 jedrilica DFS-230). Jurišna skupina Eben Emael (11 jedrilica i 85 ljudi) spustila se na nebranjeni dio utvrđenja, odakle su Nijemci brzo porušili kupole minama i onesposobili 12 topničkih oruđa, čime su mostovi na Albertovu kanalu ostali bez topničke obrane. Belgijска pješačka divizija, koja

je branila položaje oko utvrde zavarana je lutkama bačenim u njihovu pozadinu, izložena napadima padobranaca i jakim udarima njemačkog zrakoplovstva, pa nije mogla izvesti protunapad radi odbacivanja Nijemaca. Sljedećeg dana desantne snage spojile su se s prethodnicom njemačke 4. oklopne divizije, čime je borba s belgijskom posadom utvrde bila riješena. Vojni eksperti u cijelom svijetu bili su iznenadeni novom taktkom primijenjenom prilikom zauzimanja utvrde Eben-Emael i mostova na Albertovu kanalu i rijeci Meusi, međutim, ona je bila rezultat dobrih priprema, vrlo dobre koordinacije zrakoplovstva i kopnenih snaga i velikog zalaganja svih sudionika operacije (osobito nižeg zapovjedničkog kadra).

Desantna operacija na Kretu očigledno je izvedena "na krilima" dotadašnjih uspjeha Blitzkrieg-a i njemačkih zračno-desantnih snaga, pa je zauzimanje otočka planirano isključivo zračnim desantom strategijskih razmjera, uz sekundarni angažman pomorskih snaga (naime, Nijemci su donijeli odluku o osvajanju tog otoka zračnim desantom, uz podršku slabijih pomorskih snaga, zbog toga što je britanska mornarica imala izrazitu prevlast na moru). Za zračni desant angažiran je njemački 11. zračno-desantski korpus (7. padobrinska i 5. brdska divizija) jačine 22 750 ljudi, 500 transportnih zrakoplova, 70-80 jedrilica i 650 borbenih zrakoplova za podršku, a bilo je predviđeno da se glavne snage spuste na Kretu u dva vala (10 000 ljudi padobrancima, 5000 transportnim zrakoplovima i 750 jedrilicama). Iako su Nijemci prvo dana spustili oko 8000 ljudi, nisu uspjeli zauzeti niti jednu zrakoplovnu bazu (osim što su uspjeli učvrstiti svoje položaje u njihovoј blizini), međutim svi britanski protunapadi odbijeni su i iskrcavanje svježih snaga proteklo je bez većih ometanja. Uspjeh zračno-desantne operacije na Kretu rezultat je iznenadenja, smjelosti i brzine izvođenja operacije, kao i velike nadmoćnosti u zraku, te osobito dobre osposobljenosti

Njemački desant na Kretu 20. svibnja 1941.

i uvježbanosti zračno-desantnih postrojbi, ali su i sâme zračno-desantne snage pretrpjeli izrazito velike gubitke, što je presudno utjecalo na njihovo daljnje angažiranje u ratu. Nakon desanta na Kretu Nijemci više nisu izvodili zračne desante većih razmjera (djelomično i zbog širenja ratnih operacija na Istočno ratište, i samim time pojačanog angažiranja ratnog zrakoplovstva na drugim vrstama borbenih zadaća). ■

Pripremio Domagoj MIČIĆ

“TRŽIŠNI RAT” U SREDNJOJ KLASI (I. DIJ)

Pojavu transportnog aviona C-295 može se opisati kao spoj nekoliko sretnih okolnosti jer je početkom devedesetih godina XX. stoljeća španjolska tvrtka CASA zapravo namjeravala razviti mali putnički avion s mlaznim pogonom namijenjen regionalnom prijevozu. No, kad su ispitivanja tržišta pokazala da je on već zasićen proizvodima i da bi se novi regionalni mlažnjak teško probio, tvrtka se okrenula razvoju znatno snažnije, produžene inačice svog transportnog aviona CN-235.

Baziran na već dokazanoj konstrukciji, razvoj novog aviona brzo je napredovao. Prvi je prototip poletio samo 12 mjeseci nakon početka projekta u studenom 1996. Prvi serijski primjerak prvi je put poletio u prosincu 1998. Novi je avion dobio sve civilne certifikate, uključujući US Federal Aviation Administration i European Aviation Safety Agency tako da se može rabiti i u komercijalne namjene.

C-295 dijeli velik broj zajedničkih komponenti sa CN-235. Iako je zadržao konstrukciju krila sa CN-235, na C-295 ona su povećana kako bi se “nosila” s povećanom veličinom i masom aviona. Trup je produžen za tri metra umetanjem tri standardna

modula u prostor ispod krila zbog čega se avion čini užim nego jest. Promijenjeni su i motori. CN-235 rabi dva General Electric CT7-9C3 turboelisna motora snage 1750 KS, dok se na C-295 ugrađuju motori Pratt & Whitney Canada PW127G pojedinačne snage 2645 KS (u slučaju otkazivanja jednog motora snaga se može kratkoročno povećati na 2929 KS). Snaga motora se prenosi na šesterokrake elise.

Kao i C-27J i C-295 može, ovisno o masi tereta, otrpjeti opterećenja od +3/-1G. No, u odnosu na C-27J, C-295 ima znatno manju najveću poletnu masu od 23 200 kg. Isto tako i nosivost mu je manja, tek 9180 kg u odnosu na 11 500 kg C-27J. Da bi donekle smanjili negativan učinak manje nosivosti na potencijalne kupce, u Airbus Military ističu da manja masa C-295 omogućava veće mogućnosti djelovanja sa slabo uredenih poletno-sletnih staza u odnosu na C-27J. Pritom, naravno, prešućuju da se svaki avion ionako mora prilagoditi nosivosti takvih neuređenih staza, prije svega količinom tereta i potom goriva. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr)

27

Iako u mnogoče-mu inferiorniji u odnosu na C-27J, C-295 se odlično prodaje. Ponajviše korisnicima koji trebaju transportni i mornarički patrolni avion

BROJ 267 / 20. STUDENOGA 2009.

HRVATSKI
VOJNIK

Povećana potreba za brodskom paljbenom potporom snaga na kopnu uzrokovala je ubrzani razvoj novih "višenamjenskih" brodskih vođenih projektila kojima se mogu gađati brodovi, ali i ciljevi na kopnu

"VIŠENAMJENSKI" PROTUBRODSKI VOĐENI PROJEKТИ

Pojava vođenih projektila revolucionirala je ratovanje na moru. Prvi su se projektili pojavili tijekom II. svjetskog rata, a već deset godina poslije postali su osnovno naoružanje ratnih brodova. Niti pojava topova nije toliko revolucionirala pomorsko ratovanje jer su tek vođeni projektili omogućili djelovanje po protivničkim snagama iza obzora, u početku na desetke a ubrzo potom i na stotine kilometara daleko od broda s kojeg se projektil lansirao. Uz to što su protubrodski vođeni projektili postali osnovno sredstvo ratovanja na moru, neke su ratne mornarice na svoje brodove postavile i krstareće projektile namijenjene djelovanju po ciljevima na kopnu. Do devedesetih godina prošlog

stoljeća krstareći su projektili uglavnom bili u naoružanju podmornica (poglavitno na nuklearni pogon). No, završetak Hladnog rata i promjena geopolitičkih odnosa uvjetovali su i promjenu u ratnim mornaricama. Ratni brodovi koji su projektirani isključivo za djelovanje na oceanima odjednom su poslani da djeluju u priobalnim vodama. Ubrzo se pokazalo da im nedostaje mogućnost djelovanja protiv ciljeva na kopnu.

Razvoj raketnih tehnologija omogućio je razvoj novih vođenih projektila dovoljno malih da se smjeste i na manje ratne brodove. Osim što mogu djelovati protiv brodova, ovi su projektili prilagođeni i za napade na ciljeve na obali, a neki i na ciljeve u zaleđu. Njihovi sustavi

za navođenje omogućuju im visoku preciznost djelovanja, znatno veću od najsvremenijih brodskih topova. S dometom većim od stotinu kilometara omogućuju napade na obalne ciljeve s relativno sigurnih udaljenosti, podlaže od neprijateljske paljbe. S druge strane, njihova je cijena za mnoge ratne mornarice još uvijek previšoka. No i to bi se ubrzo moglo promijeniti jer su u tijeku programi usmjereni na smanjenje troškova proizvodnje. Pa čak i slavni Raytheonov krstareći projektil BGM-109 Tomahawk Land Attack Missile prolazi kroz program koji bi trebao dovesti do znatnog smanjenja proizvodne cijene. ■
(Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr)

U ZADNJI TRENUTAK

Do 1935. američka vojska još uvijek, unatoč mnogobrojnim pokušajima, nije imala uporabljiv tenk. Barem ne takav koji će se moći uspješno nositi s njemačkim tenkovima. Zapravo do te godine američka vojska nije ni težila izraditi tenkova, već više malih tanketa naoružanih strojnicama.

Da stvar bude komičnija, inovativna rješenja J. Waltera Christiea više su utjecala na razvoj tenkova u Europi (prije svega u Sovjetskom Savezu), nego u Sjedinjenim Američkim Državama. Vjerovatno ponajveći krivac za takvo "lutanje" američke vojske u razvoju tenkova bila je politika političkog izolacionizma koji je težio ostaviti Ameriku izvan sukoba u Aziji i Europi. No, dolaskom Adolfa Hitlera na vlast 1933. znatno su se promijenili politički odnosi ne samo u Europi već i u svijetu. Iste je godine Franklin Delano Roosevelt postao 32. predsjednik Sjedinjenih Američkih Država. Iako je u početku Roosevelt formalno podupirao politiku izolacionizma, te se prije svega okrenuo izvlačenju države iz duboke ekonomske krize, pod njegovim je predsjednikovanjem započeo i nagli razvoj američkih oružanih snaga.

Combat Car M1 bio je prvi laki tenk, ili bolje kazano tanketa, koja je uspješno prošla

razvoj i u većem broju ušla u naoružanje američke kopnene vojske. Njezini su korijeni u tanketi Combat Car T5 razvijenoj za američko konjaništvo. T5 je razvio Rock Island Arsenal 1934., na osnovi tankete T2E1, koja je pak nastala na osnovi tankete T1E4. T5 je bio naoružan s dvije kupole i četiri strojnica kalibra 7,62 mm. No, neki izvori navode da se naoružanje sastojalo od jedne teške strojnice kalibra 12,7 mm (u kupoli) i tri strojnice od 7,62 mm (dvije u kupoli i jedna u prednjem dijelu vozila). S oklopom debljine 16 mm i dužine 4,43 m (širine 2,4 i visine 2,26 m), bila je teška 8600 kg. Iako je to bilo znatno više od propisanih 7,5 tona, koliko je tražilo američko ministarstvo obrane, T5 je ipak bio dobra tanketa. Pokretao ju je benzinski motor Continental W670 sa sedam cilindara i snage 186,6 kW (250 KS), što je bilo dovoljno za solidnu brzinu od 58 km/h. Autonomija joj je bila 180 km. T5 je imao četveročlanu posadu.

Na osnovi T5 razvijena je tanketa s jednom kupolom prvobitno označena kao T5E2, koja je 1940. dobila oznaku M1A2. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr)

Američka je vojska imala veliku sreću da je u rat ušla tek potkraj 1941., jer 1939. i 1940. tamošnje oklopne snage doslovno nisu imale niti jedan borbeno uporabljiv tenk

Prvi vojni zrakoplov vladinih snaga bio je golemo pojačanje lojalistima te je ponio ime Presidente Ayala u čast aktualnog šefa države, dr. Eusebija Ayale. Bio je to dan kada je utemeljeno paragvajsko vojno zrakoplovstvo, a prvi paragvajski vojni pilot, Hrvat Eugen Kuzmanić, tom je prilikom proglašen zrakoplovnim dočasnikom...

EUGEN KUZMANIĆ - PRVI VOJNI PILOT I HEROJ PARAGVAJA

U godinama nakon Velikog rata, Paragvaj nije imao vojnog zrakoplovstva. Tek je 1920. utemeljena letačka škola u Nú Guazú (Escuela de Aeronautica Militar), no sljedeće dvije godine nije nabavljen niti jedan zrakoplov. Mladi Paragvajac Eugen Kuzmanić (u paragvajskom tisku Francisco Cusmanich), sin hrvatskog imigranta Antuna Kuzmanića, koji je u Paragvaju živio četrdesetak godina, završio je zrakoplovnu školu Campo Grande nedaleko od Asunciōna. Postao je vršnim zrakoplovim mehaničarem. Poslije je poslan u Argentinu, gdje je po-

Bombarder Armstrong Whitworth F.K.8. Letjelicu istog tipa Stewart i Kuzmanić su 1922. godine prenijeli u Paragvaj kao učinkovito oružje na strani lojalista u tamošnjem građanskom sukobu. U njoj su i poginuli

Ranih dvadesetih, britanski zrakoplovni mehaničar i pilot Sidney Stewart kupuje dvokrilni zrakoplov tipa Armstrong Whitworth F.K.8, na kojemu je u Buenos Airesu podučavao mlade argentinske zrakoplove vještini pilotiranja. Stewart je ondje susreo Kuzmanića, a među strastvenim se zrakoplovima razvilo sjajno prijateljstvo. Kada je 1922. u Paragvaju buknula revolucija, Kuzmanić se stavio na raspolaganje lojalistima i krenuo natrag u Paragvaj. Sa sobom je poveo Stewarta. Dvojica zrakoplovaca u Paragvaj stižu argentinskim parobrodom San Josē i sa sobom dovoze rastavljeni lovci bombarder Armstrong Whitworth F.K.8. Zrakoplov je 1. lipnja 1922. prevezen u Nú Guazú i sastavljen. Kao prvi vojni zrakoplov vladinih snaga bio je golemo pojačanje lojalistima te je ponio ime Presidente Ayala u čast aktualnog šefa države, dr. Eusebija Ayale. Bio je

to dan kada je utemeljeno paragvajsko vojno zrakoplovstvo, a prvi paragvajski vojni pilot, Hrvat Eugen Kuzmanić tom je prilikom proglašen zrakoplovnim dočasnikom. Piloti su odmah sklopili zrakoplov i počeli ga naoružavati. Opremljen je strojnicama i uređajem za odbacivanje bombi. Bombe smještene s obje strane trupa izradio je sam Kuzmanić, po vlastitom nacrtu. Sredinom lipnja, vladinim snagama stiže još šest zrakoplova, koji su smješteni u bazi u Nú Guazú. Stigao je jedan lovac S.P.A.D. Herbemont S.XX, dva izviđača S.A.M.L. A.3, dva lovca bombardera Ansaldo SVA 5 i jedan bombarder Ansaldo SVA 10. Za razliku od Kuzmanića i njegovih kolega, pobunjenici su imali mnogo više problema prilikom nabave zrakoplova. Sredinom mjeseca pristigla im je tek prva letjelica, koju je dopremio jedan bivši talijanski ratni pilot. Ujutro

Kuzmanić (sjedi desno u zrakoplovu) je i danas cijenjen kao osnivač paragvajskog ratnog zrakoplovstva. No, njegove fotografije iznimna su rijetkost

hadao obuku za ratnog pilota u školi E. Palomar kraj Buenos Airesa. U Buenos Airesu je upisao i privatnu letačku školu aerokluba Aeronautico de Longchampu, na kojoj je ubrzo stekao pilotsku diplomu.

Personals

d
 INTER, R.A.F., third son of [illegible], and Mrs. Hunter, of [illegible] on July 19, at St. Andrew's
 LOIRA GWENDOLEN HATTON,
 G. S. TUISE and Mrs. TUISE,
 niece of Sir Morgan Tuite,

second son of Mr. and Mrs. [illegible] at the Cathedral, Victoria, [illegible] of the late Mr. John MAUND.

FANSLEY, M.C., R.A.F., third son of Washwood Heath, [illegible] to ANN (SHOCK) DENNIS [illegible] of Mr. and Mrs. George

Faksimil britanskog zrakoplovog časopisa Flight od 27. srpnja 1922. Vjesti iz udaljenih kutaka svijeta tada su često bile krivo prenesene. Navedeno je da je satnik Stewart, bivši pilot u službi njegova veličanstva, poginuo u nesreći u Paragvaju. Istina je bila drugačija: Stewart je poginuo u ratu, u službi paragvajskog predsjednika

28. lipnja, kad su izveli probni let nad Asuncionom, Kuzmanić i Stewart kreću na prvi vojni let. Nadljetali su Paraguari i izbacivali letke s pozivom pobunjenicima da obustave bojna djelovanja. Sutradan istim zrakoplovom kreću u misiju bombardiranja položaja revolucionara, no bez osobita učinka. Pet dana poslije, 3. srpnja 1922., istom letjelicom nadljeću pobunjenike u Paraguariju i bacaju tri bombe, nalaze tri željeznička vagona između mjesta Cerro León i Pirayú, djeluju strojnicama, a nakon nestanka streljiva kreću natrag u bazu. Ispostavilo se poslije da u vagonima nije bilo streljivo za pobunjenike, što su letači pretpostavljali, već prtvoreni pripadnici garnizona u Paraguariju, koji su odbili pridružiti se pobunjenicima. Dva dana potom, lojalisti s dva zrakoplova izbacuju letke nad pobunjenicima u mjestima Pirayú, Paraguari i Yaguarón, a 8. srpnja isti zrakoplovi ponovno bombardiraju pobunjenike u Paraguariju. Zrakoplov Armstrong Whitworth ponio je četiri bombe i namjeravao ih baciti na neprijateljsko zapovjedništvo. Prvobitna namjera je bila da se napad izvede simultano s dva zrakoplova, no Ansaldo je zbog kvara odmah sletio u

To be Married
 The engagement is announced between JOHN BERESFORD COLE-HAMILTON, R.A.F., late R.N., and SYBIL, elder daughter of Sir JOHN and Lady LATTA, of 12, Portman Square, W. 1.

Killed

Flight Cadet VIVIAN OSBORNE GILLMORE was killed in an aeroplane collision at Cranwell, Sleaford, on Friday, July 7.

Capt. SIDNEY J. STEWART, late R.F.C. (27th, 40th and 208th Sqdns.), who was accidentally killed while flying in Paraguay on July 8, was the eldest surviving son of Mr. and Mrs. Edward Stewart, Alton, Hants. His age was 27.

Item

The will of Pilot Flying Officer GEOFFREY ROBINSON, M.C., of the Royal Aircraft Establishment, Farnborough, and late of Sheffield, who was killed in an aeroplane accident near Burnham, Bucks, on February 10, aged 28, has been proved

bazu. Kuzmanić i Stewart nastavljaju sami prema cilju, ali nad mjestom Pirayú ulijeću u šestoku paljbu sa zemlje. Njihov je dvokrilni Armstrong F.K.8 više

Paragvajski predsjednik Eusebio Ayala. Kuzmanić je poginuo kao pilot koji se borio na njegovoj strani. Na pogrebu je predsjednik osobno iskazao počast hrabrom Paragvaju hrvatskog podrijetla

puta pogoden, a jedan je metak izazvao kobni požar letjelice. Zrakoplov se na visini od oko 1000 metara pretvorio u buktinju te je nedugo zatim raznesen

eksplozijom spremnika goriva povevši u smrt obojicu pilota. Olupina je pala kraj pruge uza željezničku postaju Pirayú. Vođa revolucionarne vojske predao je mrtva tijela s vojnim počastima konjici vladine vojske, uz izraze sućuti obiteljima. Konjica je nesretne žrtve prenijela u Ypacaraí, odakle ih je poseban vlak s mnoštvom vjenaca prevezao u Asuncion. U vlaku je bio i vjenac vođe revolucionara. Tužnu kompoziciju dočekali su predsjednik Republike Eusebio Ayala i državni uglednici, mnoštvo Paragvajaca te brojni pripadnici hrvatske iseljeničke kolonije. Dan pogreba službeno je proglašen danom narodne žalosti u cijeloj zemlji. Kuzmanićev pogreb bio je veličanstven. Okupljeno mnoštvo nije dopustilo da se lijes vozi u kolima, već ga je na rukama ponijelo do posljednjeg počivališta. Beskrajnu povorku ljudi na groblju dočekao je Ayala, iskazavši zahvalnost i odavši poslijednju počast hrabrim zrakoplovima. Vijest o smrti dvadesetsedmogodišnjeg Sidneya J. Stewarta, bivšeg pripadnika 27., 40. i 208. eskadrile Kraljevskih zračnih snaga, prenio je britanski Flight u broju od 27. srpnja 1922., uz komentar da je to bila zrakoplovna nesreća. ■

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM
OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

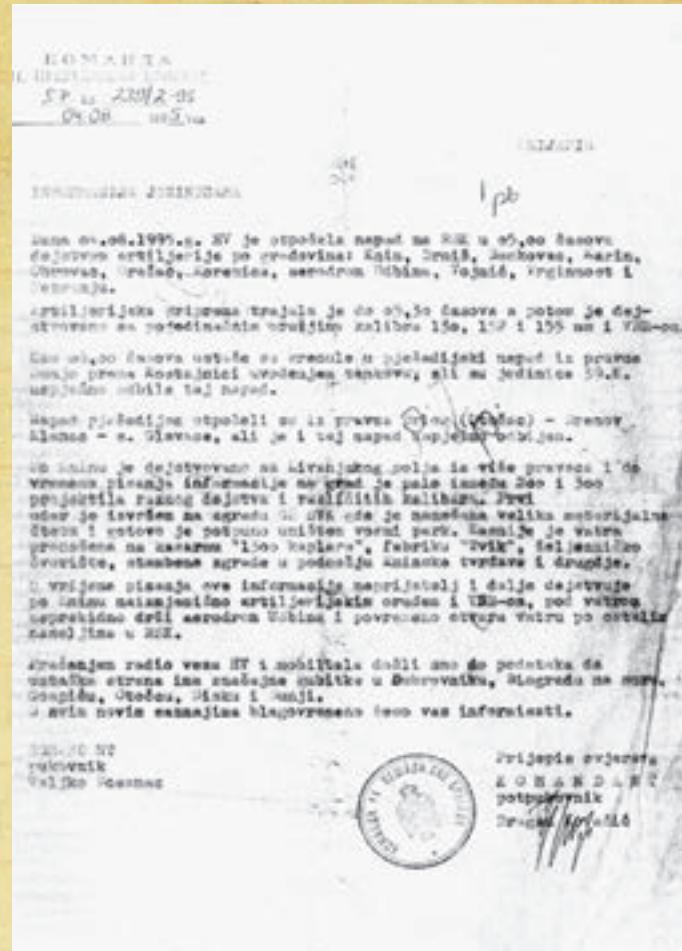
Dokument RSK o djelovanju hrvatskog topništva po Kninu 4. kolovoza 1995. (II. dio)

Sadržaj dokumenta GŠ SVK objavljenog u prethodnom broju Hrvatskog vojnika potvrđuje i memoarsko gradivo srpskih oficira. Naime, oficir SVK Marko Vrcelj, tada "načelnik artiljerije Glavnog štaba SVK", koji je početak Oluje dočekao u Kninu, u svojoj knjizi "Rat za srpsku Krajinu 1991.-1995." (Beograd, 2002.), na stranicama 212 i 213 zapisao je: Artiljerijska kanonada počela je u celoj Krajini. Sve je do u najsitnije detalje isplanirano. Svaki projektil i svaka artiljerijska vatra. Ubačeni su pre više dana i osmatrači i rukovaoci, koji projektille usmeravaju na cilj. **Najvažniji ciljevi u Kninu su: zgrada Glavnoga štaba, rezidencija predsednika države, Severna kasarna, kasarna Senjak i glavna raskrsnica u Kninu.** (...) Preskačem ogradu kasarne (Sjeverne) i ulazim u zgradu u kojoj sam do pre četiri meseca radio. (...) Po kasarni padaju granate, ali treba imati i malo sreće "da ti ne padne baš na glavu". (...) Sedamo u "golf" i krećemo u neizvesnost (prema Glavnom štabu). Granate i dalje padaju, ali nešto ređe. Dolazimo na raskrsnicu kod Dešlića.

Granate su mnogo češće oko Glavnog štaba. Zaustavljam vozača i kažem mu da se vrati u kasarnu, a ja ću dalje peške. (...) Tražeći zaklon iza drveća, od drveta do drveta stižem u Glavni štab. Ulazim u zgradu i imam šta videti. Dve granate su pale na parking prostor između zgrada, eksplodirale i uništile ceo vozni park Glavnog štaba. Mora da ih je neki dobar artiljerac smestio baš ovde.

O "prekomjernom" granatiranju Knina izjave za tisak dali su i neki izbjegli dužnosnici propale paradržave. Tako se u srpskim Večernjim novostima navodi izjava Slobodana Jarčevića, savjetnika Milana Martića i bivšeg "ministra vanjskih poslova RSK", da u Kninu ne postoji ni jedna zgrada koja nije gađana (M. A., "Egzodus naroda", Večernje novosti, 6. VIII. 1995., str. 5). No, njegovu priču demantira komentar u istim novinama (čak na istoj stranici), utemeljen na snimkama iz Knina, u kojemu se navodi da se "prema snimcima (HTV-a, op.a.) s nekoliko glavnih ulica Knina ne primećuju tragovi većih oružanih sukoba, da je polomljeno samo nekoliko drveća, a da su tenkovi i vojska zauzeli celi grad" (Sl. P., "Snimci iz Knina", Večernje novosti, 6. VIII. 1995., str. 5).

U prilog tome da hrvatsko vođstvo nije planiralo počiniti zločin nad civilima i pripadnicima protivničke vojske, pa tako ni topnički djelovati po civilnim ciljevima, govori i komentar jednog od visokih vojnih dužnosnika tzv. Srpske vojske Krajine, "načelnika odjela za nastavu i školstvo Srpske vojske Krajine" general-majora Milislava Sekulića, koji je u svojoj knjizi "Knin je pao u Beograd" (Nidda Verlag, Bad Vilbel, 2000.), na str. 221

zapisao: *Sme li se uopšte postaviti pitanje koje bi moglo da glasi: Zašto bi nekome na "srpskoj strani" trebalo okruženje stanovništva na Kordunu? Nije li u pitanju očekivanje da će se hrvatska vojska "namestiti" pred svetom i sponsorima kad izvrši masovan zločin nad decom, ženama, starcima, okruženim vojnicima?! Da li je očekivani masakr trebalo da posluži kao krunski dokaz da su Hrvati genocidom narod, a njihova vojska ista kao i ona iz vremena Ante Pavelića i Drugog svetskog rata?! I konačno, da li bi masakr na Kordunu dobrodošao kao opravdanje za odluku da se narod povede u bežanju i putem bez povratka? Ne bi li, na kraju, masakr zauvek pokrio laži kojima su Srbi u Krajini obmanjivani, ne samo od 1991. godine nego i od ranije? Iako je, na nesreću, došlo do okruženja, na svu sreću došlo je i do racionalnog i sasvim kontrolisanog ponašanja hrvatske vojske. Hrvatska je znala šta želi i čvrsto je kontrolisala situaciju. Nije, može se reći, nasela na zamku!*

Bedem na Dunavu

Nema drugog, on je samo jedan
kip porušen, a i dalje vrijedan,
za njega se i zlo i dobro bori,

javili su, zadnje sate broji,
da ga nema, više ne postoji,
već u njemu likuju zlotvori.

Čuješ zvuke, ne čuješ slavu,
gusjenica gmiže, striže ljuta guja,
pravi cirkus pjesma strvinara.

Vrata pakla sad su otvorena,
svjetla nema, rampa zatvorena,
tama pala usred Vukovara.

Zar moramo poći s ove planete,
zar će past na nas goruće komete,
kamo ćemo poći iz naše ravnice,

rastati se od imena svoga,
u očaju i bez pravde Boga
pružit ruku licu ubojice?!

Nije pao, bolne usne zbole,
spasite ga, mrtvi im govore,
ne dajte ga ni za živu glavu,

spomenik je od suhog zlata,
oltar slave, neprobojna vrata,
naš je bedem, Verdun na Dunavu.

Ponoćno sunce

Nepravdo i silo što si ruku digla,
tako brzo do dna svoga stigla,
tvoj je krvnik, tebi vjerno služi,
ključ života on u ruci drži.

Pravo gazi, sebi pravo daje,
sud bez suda milost ne poznaje,
nož i metak svoj epitaf pišu,
iz njih još samo priviđenja dišu.

Moći moćna, dok još imaš moći,
rodi sunce što sija u noći,
prokletima one vladaju i traju,
mrtve kosti mira im ne daju.

bojnik Fran LIVAJIĆ

*Pjesme su napisane povodom
okupacije Vukovara i Škabrnje,
a objavljene su u zbirci pjesama
"Vjetrovi rata", MH, Split, 2008.*

“Ti si dakle kralj?”

Dn 7,13-14; Ps 93; Otk 1,5-8; Iv 18,33b-37

Tim pitanjem obratio se Pilat Isusu želeći od njega izravno dobiti odgovor jer se našao između Isusa i njegovih tužitelja. Stajao je pred Bogočovjekom čija su djela odavala kraljevsku vlast i u isto vrijeme pred poniznom osobom koja se nije ponašala kao kralj; imao je pred sobom čovjeka o kojem su svi govorili kao o kralju, a s druge strane nezasićeno stvorenje koje više nitko nije uzimao u zaštitu. Zbog toga se Pilatovo pitanje može doimati kao podrugivanje jer je u tom trenutku Pilat imao ovlasti činiti od Isusa što hoće, jer se osjećao moćnim pred bespomoćnim, jer je smatrao da je Isusova ljudska sudbina u njegovim rukama, jer je mislio da raspolaže u tom trenutku Isusovim životom...

A možda mu je postavio to pitanje i zato što je stvarno htio malo popričati s Isusom Kraljem o načinu na koji on doživljava svoje kraljevanje i kako ga doživljavaju u javnosti. U svakom slučaju, čini se da je Pilat to pitanje postavio Isusu vrlo ozbiljno pa je čak nakon tog razgovora stavio na Isusovo uzglavlje na križu natpis "Isus Nazarećanin kralj židovski". I kad su mu drugi sugerirali da to promijeni, da ne stavlja takav natpis, već da uz to nadoda i rečenicu da Isus nije stvarni kralj nego da se takvim predstavlja, odgovorio je u poznatom stilu: "Što napisah, napisah." Natpis na tri različita jezika (hebrejski, grčki i latinski) svjedoči o univerzalnosti toga kralja, odnosno o istini za sve narode, koju je samim time što je stavio ovakav natpis i Pilat priznao.

Ne ustajem u Pilatovu obranu, već želim ovim dijalogom koji se vodio između Pilata i Isusa sebi predočiti da je Pilat "u dnu duše" ipak nešto razmišljaо o Isusovu kraljevstvu i o Isusu kao kralju. Nije bio ravnodušan prema Isusu i njegovu kraljevstvu (iako pojma nije imao što znači rečenica "kraljevstvo moje nije od ovoga svijeta). Kad bi moje kraljevstvo bilo od ovoga svijeta, moje bi se sluge borile da ne budem predan Židovima. Ali kraljevstvo moje nije odavde", nije pristupio Isusu kao ostalim optuženicima (imao je nakanu čak i osloboditi ga optužbi da je razularena rulja na to pristala), nije ga doživljavaо neodgovornim i neozbiljnim nego je, naprotiv, i sam osjetio da pred sobom ima posebno stvorenje, "židovskoga kralja".

Istini za volju, ovo je prvi put da Isus dopušta da ga se naziva kraljem. Kad su ga, dok su mu se divili i dok im je činio dobro, sami sljedbenici i mnogobrojni puk htjeli zakraljiti (usp Iv 6,15), odlučno je to odbio. Ovaj put na Pilatovo pitanje "Ti si dakle kralj?" odgovara "Ti kažeš". Nalazi se pred sudbonosnom odlukom. Trenutak je to u kojem treba na sebe preuzeti križ i suočiti se s mukom. Zbog toga dolikuje da se baš u ovom času pokaže kao Kralj, kao početak i svršetak, kao Alfa i Omega, kao "Onaj koji jest i koji bijaše i koji dolazi, Sveti Vladar, kao vladar nad kraljevima zemaljskim" (usp. Otk 1,5-8), kao onaj kome je "predana vlast, čast i kraljevstvo da mu služe svi narodi, plemena i jezici", kao jedini medu kraljevima čije je kraljevstvo vječno i koje nikada propasti neće (usp. Dn 7,13-14).

Naravno da takav rječnik Pilat nije mogao razumjeti i da je tadašnjoj (a usudujem se reći i svakoj drugoj) civilizaciji nepojmljivo da se kralj predaje u ruke grešnika i da onaj kojega su do jučer slavili kao svoga kralja sutra bude razapet. Potpuno je jasno da ljudi koji imaju svoju viziju kralja i kraljevanja nisu u mogućnosti odvojiti se od te vizije i shvatiti kralja koji je spremjan poći na križ iz ljubavi prema svojim "podanicima". Zbog svega toga Krist Kralj, kako za Pilata tako i za sve ljude njegova "kalibra" i one koji kraljevstvo (kakvo god ono bilo) doživljavaju na svoj način, potpuno različit od Isusova, jest čudak kojem je potpuno logično postaviti pitanje "Ti si dakle kralj?" Problem je jedino u tome što je mnogima nelogičan potpuno logičan Isusov odgovor: "Ti kažeš." Njima je nelogično da kralj može položiti svoj život za ljudе, a Isusu Kralju je takvo što normalno jer se upravo zato "rođao i došao na svijet". Baš zato jest Kralj nad kraljevima.

Žarko RELOTA

BIBLIOTEKA

Gari Kasparov
Kako život imitira šah
V.B.Z., Zagreb, 2009.

Jedna od najpoznatijih ličnosti današnjice pokazuje kako šahovske vještine mogu pridonijeti većem uspjehu u profesionalnom i privatnom životu.

Gari Kasparov bio je najbolje rangirani igrač šaha više od dvadeset godina i općenito se smatra najvećim šahistom svih vremena. U ovoj knjizi Kasparov ističe životne lekcije kojima se služi kao temeljnim načelima za uspješno donošenje odluka. Tako govori o procjeni prilika koje se pružaju, predviđanju budućih događaja i stvaranju pobjedonosnih strategija. Te osnove opisuje na slikovit i izvoran način – od sastavnih dijelova dobrih strategija, procjene i pripreme sve do profinjenijih ljudskih umijeća kao što su razvijanje osobnog stila i korištenje pamćenjem, intuicijom i maštom.

Vodi nas kroz velike partije svoje karijere, kao što su bili okršaji s ljudima (ponajprije velemajstorom Anatolijem Karpovom) i strojem (IBM-ovim superračunalom Deep Blue), te ih proširuje raznovrsnim iskustvima iz politike, književnosti, sporta i vojne povijesti. Kasparov se na iskren, mudar i duhovit način prisjeća svojih pobjeda i zabluda iz vremena dok je bio igrač svjetske klase pa sve do svog novog života političkog stratega u Rusiji. Ova knjiga ujedinjuje spoznaje iz poslovnog svijeta s osobnim sjećanjima i pravi je prozor u razmišljanje jednoga inventivnog stratega današnjice.

Priredila Mirela MENGES

FILMOTEKA

2012

- američki film katastrofe
- trajanje: 158 minuta
- redatelj: Roland Emmerich
- distributer: Continental film
- glume: John Cusack (Jackson Curtis), Chiwetel Ejiofor (Adrian Helmsley), Zlatko Buric (Yuri Karpov)

Nestala prije mnogo stoljeća, civilizacija Maja ostavila nam je svoj iznimno složen kalendar, koji završava točno određenim datumom: 21. 12. 2012. Numerolozi su pronašli obrasce koji ga predviđaju, a geolozi ustavljivi da se Zemlja odavno kreće prema kataklizmi nevjerojatnih proporcija, za koju ni ostali znanstvenici više ne mogu zanijekati da nas očekuje 2012. godine. Proročanstvo koje je započelo s Majama danas je pažljivo zabilježeno, rastavljeno i analizirano. Godine 2012. svakako ćemo saznati istinu...

Od redatelja koji je poznat po velikim filmskim hitovima kao što su Dan neovisnosti i Dan poslije sutra dobili smo ni manje, a osobito ni više, nego očekivano. Bogati, svjesni da se bliži kraj, kupuju mjesta na goleminim "čamcima". Širokim masama istodobno taje činjenicu da dolazi smak svijeta. Ipak, naš glavni junak (Jackson), posrnuli pisac i prije kataklizme loš otac, uspijet će spasiti svoju (razvedenu) ženu i dvoje djece. Ne samo to, u nizu nevjerojatnih akcija stići će od Los Angelesa do Mt. Everesta i usput spasiti sve bogataše od sigurne smrti. Ukratko, teško da se od ovoga filma nešto ljigavije i bezveznije trenutačno pokazuje u kinima. No, film je na blagajnama za prvi vikenda prikazivanja u SAD-u zgrnuo čak 65 milijuna dolara te možemo ustvrditi da za Hollywood nema krize i da će još dugo vladati svijetom. Umjesto da izgubite dva i pol sata u kinu, bolje posegnite za najnovijim DVD-om *Snjeguljica i sedam patuljaka*, koji se upravo pojavit u trgovinama na dvostrukom izdanju prepunom zanimljivih dodataka. Mnogo je ljepe vidjeti iznova vrhunski original nego dosadnu reciklažu bezbroj puta viđenog "američkog spašavanja" svijeta.

Leon RIZMAUL

VREMENPOV

20. studenoga 1917. Prva masovna uporaba tenkova u ratu

Tragajući za rješenjem koje bi promijenilo iscrpljujući i statični rovovski rat, Britanci su prvi počeli razvijati tenkove. Winston Churchill osnovao je 1915. pri Admirilitetu Odbor za kopnene krstarice, koji je nastojao prilagoditi traktore-gusjeničare za vojnu uporabu. Rani tenkovi bili su glomazni i spori, naoružani strojnricama i topovima malog kalibra. Prvi primjerici poslani su sljedeće godine u Francusku, gdje je već u kolovozu 1916. manji broj tenkova upotrijebljen u bitki na rijeci Sommi, ali s vrlo ograničenim uspjehom. Ujutro 20. studenog 1917., poslije kratke i snažne topničke pripreme, počeo je kod Cambraia u sjevernoj Francuskoj britanski napad na njemačke položaje na čitavoj crti bojišta. U napad je zajedno s pješaštvom krenulo 476 britanskih tenkova. Njemačka vojska bila je iznenadena silinom i opsegom napada i ubrzo su njemački položaji bili probijeni. Postignut je i golem psihološki i moralni učinak. Bila je to prva uspješna uporaba tenka – novog oružja u I. svjetskom ratu. Usپoredno s Britancima tenkove su razvijali i Francuzi, a nakon uspješnog djelovanja britanskih tenkova počeli su i Nijemci. Nakon I. svjetskog rata tenk je postao najmoćnije oružje kopnene vojske, preuzevši nekadašnju ulogu konjice te izmijenivši potpuno način ratovanja. Danas se tenkovi i dalje neprestano razvijaju u stalnoj težnji za dostignućem idealnog odnosa tri osnovna elementa - oklopne zaštite, vatrene moći i brzine.

- 20. studenoga 1940. - Mađarska pristupila Trojnom savezu
- 21. studenoga 1841. - osnovano Horvatsko-slavonsko gospodarsko društvo
- 25. studenoga 1844. - rođen Karl Friedrich Benz, izumitelj automobila
- 25. studenoga 1973. - u vojnom puču svrgnut grčki diktator Papadopoulos
- 26. studenog 1504. - umrla Izabela I. Kastiljska

Leon RIZMAUL

Davor PURIĆ

TORPEDO 53 VA

Nevođeni torpedo TR-53-VA, koji se nalazi u zbirci ubojnih sredstava Vojnog muzeja, ruskog je podrijetla, a nalazi se u naoružanju bivše JNA, na torpednim čamcima klase TČ-211 i na podmornicama.

Torpedo ima tri glavna dijela: tijelo torpeda, bojnu glavu i uređaj za samonavođenje. Bojna glava i uređaj za samonavođenje spojeni su u cjelinu i čine prednji hidrodinamični dio torpeda. Sama bojna glava podijeljena je u dva dijela: dio s eksplozivom i komoru za pribor. U trupu torpeda nalazi se pogonski sklop, koji se sastoji od spremnika za gorivo i spremnika za ulje, glavnog stroja, agregata za reguliranje početka rada, uljnog razvodnika, generatora propelera i cjevovoda. Ima i uređaj za vođenje s kormilarskim uređajem, agregatima za elektronapajanje i kormilima dubine i smjera. U središnjem dijelu trupa nalazi se sekcija spremnika za zrak koji služi kao oksidator pod tlakom (475 l), petroleja kao goriva za stva-

Tehnički podaci

Kalibr: 533 mm
 Ukupna dužina: 7900 mm
 Težina spremnog torpeda: 1900 kg
 Težina eksplozivnog punjenja: 210 kg
 Domet torpeda: 10 000 m
 Brzina torpeda na dubini 6-8 m: 32 čv
 Dubina kretanja (bojna): 6-8 m
 Točnost kretanja po dubini na bojnoj dubini: +/- 1 m

Zbirka: Ubojna sredstva

Naziv: Torpedo TR-53-VA

Proizvodnja: SSSR

ranje pogonske smjese glavnog stroja (17 l), spremnika slatke vode koja služi za hlađenje uređaja za grijanje i stvaranje pogonske smjese (40 l) te spremnika za ulje koje služi za podmazivanje glavnog stroja.

Torpedo se lansira izbacivanjem iz torpednog aparata na podmornicama uz pomoć komprimiranog zraka ili s površinskih brodova barutnim punjenjem. Tim tipom torpeda izvršen je 1991. napad na brodove JRM. Iako neuspješan, poseban je zbog činjenice da je to posljednji napad torpedima s površinskih brodova.

HRVATSKI VOJNIK

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE RH
 SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I INFORMIRANJE
 Odjel hrvatskih vojnih glasila

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr)
Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)

Zamjenik glavnog urednika za internet: Toma Vlašić (toma.vlasic@mohr.hr)
Izvršni urednik: Mario Galić (mario.galic@mohr.hr)

Urednici i novinari: Marija Alvir (marija.alvir@mohr.hr), Leida Parlov (leida.parlov@mohr.hr),
 Domagoj Vlahović (domagoj_vlahovic@yahoo.com)

Lektorice: Gordana Jelavić, Boženka Bagarić, Milenka Pervan Stipić
Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotograf: Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,
 Damir Bebek, Predrag Belušić

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@mohr.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo, tel: 3784-937

Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tisak: Vjesnik d.d., Slavonska avenija 4, Zagreb

Naslov uredništva: MORH, Služba za odnose s javnošću i informiranje,
 p.p. 252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@mohr.hr

Naklada: 5400 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2009.
 Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

web info

www.aukcije.hr/browse.php?id=273&page=1

Nemojte se mrštit! kad vidite ovako dugačku web-adresu. Riječ je o podstranici poznatog sitea www.aukcije.hr, koja će pred vas staviti veliku ponudu militarije. Slogan glavnog aukcijskog portala u Hrvatskoj jest "Od igle do lokomotive", a to sigurno vrijedi i za militariju. Čega tu sve nema! Čak i ako niste skupljač militarije i niste zainteresirani za on-line nadmetnje kako biste kupili neki predmet, bit će vam zanimljivo razgledati što se sve nudi. Trgovina ne poznaje granice, tako da ima zaista svega: u trenutku nastanka ovog teksta u ponudi je bilo 8630 predmeta. Ako ste zainteresirani, započnite s URL-om www.aukcije.hr/browse.php?id=273&page=1. To je tek prva stranica, a ima ih još 215!

D. VLAHOVIĆ

...pozivnica...

MILIPOL 2009

17. – 20.11.2009.

Milipol
PARIS 2009

HALL 01 - štand: 13 B 090

PARIS EXPO - PORTE DE VERSAILLES

RAZVOJ – PROIZVODNJA – DISTRIBUCIJA - LOGISTIKA

Tvrтka Kroko International d.o.o. poziva vas na jubilarni 25. sajam
vojno - policijske opreme MILIPOL, od 17. do 20. studenog u Pariz,
ParisExpo – Porte de Versailles, Hall 1 – štand: 13B090.

Radujemo se vašem posjetu!